

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN DEN 28 JANUARI 1912.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WAGNER.

Kroppprissessan

SVERIGES KRON-prinsessa har i dagarna fyllt 30 år. Allt från det ögonblick hon satte foten på svensk jord — det är nu sex och ett halft år sedan — har hon varit en synnerligen populär personlighet, och denna folksympati synes med åren bli allt fastare, tack vare den unga furstinnans levande intresse för vårt folk och varmhjärtade sinnelag.

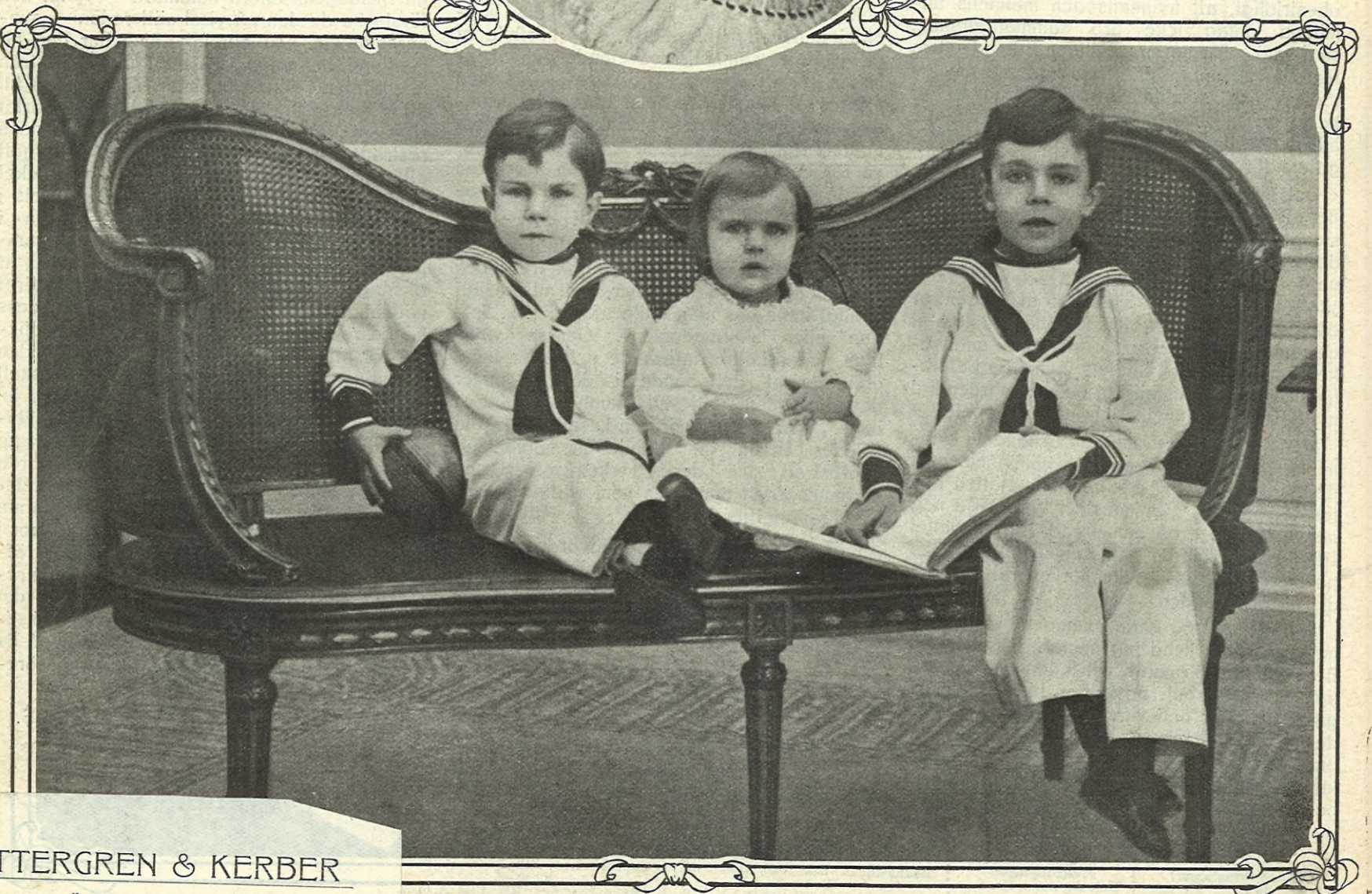
Särskildt har hon visat sig som en varm filantrop, och öfver ett stort antal välgörenhetsinrätt-

Margareta 30 år.

ningar utöfvar hon ett beskyddarskap, som i ordets vackraste mening måste kallas furstligt.

Sina modersplikter fyller den unga furstinnan med en omsorg som gör henne till ett efterföljansvärdt mönster för svenska mödrar. I de båda småprinsarnes uppfostran ingår redan sportliga idrotter, afpassade för deras ålder, för att de skola växa upp till starka och modiga svenske män, och den lilla prinsessan skall väl en dag visa, att hon ärff sin mors vackra egenskaper som kvinna.

WETTERGREN & KERBER

DIREKTÖR DAN BROSTRÖM

Iduns Jubileum-Artiklar

VI HA HAR NEDAN FORMÄNEN publicera en artikel af kyrkoherden teologie doktor S. A. Fries, hvilken som bekläder kyrkoherdebefattningen i Oscars församling i hufvudstaden. Att han är en af vår statskyrkas mest bemärkta män behöfver ju ej sägas, eftersom han tillhör de andliga talare, till hvilkas ord följande skaror af lämpelbesökare

söndagligen lyssna. Han är jämväl en modern teolog med öppen blick för vår statskyrkas kraf, och hans intressen för tidens rörelser i öfrigt göra honom i mång och mycket till en dagens man med bestämdt utpräglade drag. Hans bidrag till vår serie jubileumsartiklar ådagalägger hans sympatier för den nutida kvinnorörelsen.

DA STOCKHOLMS STADSFULLmäktige den 11 dec. 1911 efter en nära sex timmars lång debatt antogo det af Öfverstyrelsen för Stockholms stads folkskolor framlagda förslaget till införförändring af yrkesskolor i hufvudsak efter det i München genom den snillrike dr Kerschsteiner utarbetade och med glänsande framgång genomförda systemet, blef detta beslut genom omständigheternas samverkande makt en betydelsefull milstolpe på den väg, som den svenska kvinnan måste gå, om hon skall komma i åtnjutande af full medborgarrätt i sitt fosterland.

Man må i vår tid orda aldrig så mycket om kvinnans likställighet i begåfning och duglighet med mannen och såväl på grund häraf som ock i namn af verkliga eller förmenta allmän-mänskliga rättigheter fördra likställighet med mannen, så lärar det vara och förblifva obestridligt, att kvinnans och mannens allmänna anlag icke äro sammanfallande, så sant Skaparen tydligen danat dem för olika liffsuppgifter. Den moderna psykologien och samhällsläran underkänna ej heller dessa olika anlag och därpå grundade allmänna fingervisningar för skilda liffsuppgifters förverkligande.

Det lärar vidare icke kunna bestridas, att det största antalet af våra kvinnor både måste och själfva vilja ägna sig åt det husmoderliga kallet, hemmets skötsel och barnens uppfostran, vare sig det ena och det andra skall utföras i deras egenskap af husmodrar eller som hjälp och biträden (tjänarinnor) åt en familj. I den senare formen torde en mycket stor procent af landets kvinnliga befolkning utföra ett oundgängligt och utomordentligt nyttigt och välsignelserikt samhällsarbete.

Men förstår också massan af landets kvinnor betydelsen, ansvaret och välsignelsen af detta sitt arbete både för dem själfva och för samhället? Man måste tyvärr säga nej; och detta bl. a. på den grund, att samhället själf i de folklager, där man kunde hoppas på mera förståelse, icke har en rätt insikt i dessa förhållanden.

Jag vill med ett enda exempel i stället för många belysa hvad jag menar. Jag har vid flera tillfällen i annars väl ledda och allvarliga tidningar och tidskrifter läst de tarfligaste kåserier och verser, i hvilka temat är den s. k. "piggeschen". Jag behöfver ej tala om den skada dessa förmenta kvickheter kunna åstadkomma i en familj, hvilken falsk och farlig stämning de framkalla hos både

Kvinnliga yrkesskolors betydelse för den kvinnliga medborgarrätten.

tjänare och barn, som på detta sätt icke få den rätta uppfattningen af familjesamhällets lif och verksamhet.

Tänker man sig nu, att våra husmodrar i sin ungdom själfva mottagit hvad stadsfullmäktige kallat "undervisning i hushållsgöromål", och att de husliga biträdena lärt samma kurs, så måste härigenom en verklig revolution i uppfattningen af husmoders- och hemsarbetskallet framkallas. Med aktning för sig själf och sitt kall gå då tjänarinnorna och husmodern till sitt arbete i hemmet och andra samhällsklasser tvingas att betrakta och behandla dessa kvinnor med den högaktning och den förståelse, som härfluta af ett skarpt samhällsmedvetande och af insikten om att äfven de gröfsta sysslor kunna utföras af hvem som helst utan att därigenom personens allmänt sociala ställning förnedras. Huru mången s. k. "bättre flicka" går nu för en svältlön eller ingen lön allt "frun tillhanda" blott för att "få vara med herrskapet" och slippa "skura" och "grofstäda"!

Numera har äfven denna enfald begynt gifva med sig. Jag känner unga fruar och fröknar af s. k. fina familjer, som utföra allt möjligt inom hus utan hjälp af den s. k. "piggen" eller "skurmadamen". Genom kvinnliga yrkesskolors införande och efter hand obligatoriskt deltagande i dem, kommer denna tendens att till samhällets båtnad ökas. Våra tjänarinnor och husmodrar skola således äfven de åtnjuta en samhällelig uppfostran och deras yrken offentlig erkännas och omhuldas som viktiga samhälls-uppgifter.

I öfverstyrelsens förslag till ordnandet af yrkesskolor, hvilka enligt min uppfattning dock äro de allra viktigaste. För egen del uttalade jag i en reservation min uppfattning i saken och hade den glädjen att se andra stadens myndigheter, den ena efter den andra, ansluta sig till densamma, till dess den, energiskt understödd af kvinnorna själfva, tog gestalt i stadsfullmäktiges åläggande för öfverstyrelsen "att till stadsfullmäktige, så snart ske kan, inkomma med utredning och förslag rörande

anordning af undervisning åt unga kvinnor i hushållsgöromål".

Det är gifvet, att Öfverstyrelsen för Stockholms stads folkskolor med glädje kommer att fullgöra detta uppdrag, ty det var ingalunda principiellt motstånd mot den viktiga saken utan snarare vissa lämplighetshänsyn, som afgjorde öfverstyrelsens tidigare för tillfället afvisande hållning.

Ett fördjupande af kvinnans samhällsgränning kommer att säkrare och bättre än alla rösträttsdemonstrationer föra henne fram till full medborgarrätt i Sveriges land. Ty den allmänna opinionen förstår ej rättmätigheten i detta kraf, förrän den inser och erkänner det stora samhälls-värdet af kvinnans största och viktigaste uppgift i hemmet.

I närvarande ögonblick ligger erkännandet af kvinnornas fulla medborgarrätt, för såvidt däri skall inbegripas den politiska rösträtten, till riksdagens andra kammare — ty till den första ha de den på visst sätt redan — synnerligen illa. Af allt att döma har den att vänta ett kompakt och segt motstånd från majoriteten i första kammaren. Orsaken till att högermän, som förut fullt ut behjärlat rättvisan och klokheten i att gifva kvinnans rösträttskraf till mötes, numera öfvergått att blifva dess motståndare eller mycket ljumma vänner, torde vara att söka dels i rösträttsföreningarnas beslut att äfven i öfriga politiska frågor understödja den samlade vänstern i riksdagen, dels i utgången af riksdagsmannavalen hösten 1911 med däraf nödvändiggjorda regeringsskifte och dess kända regeringshandlingar. Någon sannolikhet för att denna högerns stämning mot den kvinnliga rösträttens genomförande skall kunna ändras är nog ej att påräkna förr än starka garantier vinnas för samhällsinstitutionernas ledning af verklig samhällskunskap och verkligt samhällsansvar. De senare torde ej kunna vinnas utan en kraftigare samhällsuppfostran bl. a. just genom yrkesskolorna, för den stora massan af landets kvinnor i detta hänseende rent af oundgängliga. I öfrigt torde det blifva nödvändigt att kvinnornas rösträtt genomföres samtidigt med det att rösträtten förvandlas till röstpplikt för samhällets män och kvinnor på de garantier, som i öfrigt kunna komma att föreskrivas.

S. A. FRIES.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 8.50	Helt år	Kr. 8.—
Halft år	» 8.50	Halft år	» 4.25
Kvartal	» 1.75	Kvartal	» 2.25
Lösnr.	» 0.12	Lösnr.	» 0.15

Stockholm, Iduns Byrå o. Expedition, Mästersamuelsg. 45.

Redaktionen: Biks 1646. Allm. 9803. Kl. 10-4.
 Expeditionen: Biks 1646. A. 6147. Kl. 9-6.
 Red. Nordling: Biks 8660. A. 402. Kl. 11-1.
 Annonskontoret: Biks 1646. A. 6147. Kl. 9-6.
 Verkst. direktören kl. 11-1. Biks 2659. Allm. 4804.

Annonpris:

Pr millimeter enkel spalt:
 25 öre efter text.
 50 öre å textside.
 20 % förhöjning å särskild begärd plats.
 Utländska annonser debiteras 50 öre med 20 % förhöjning å särskild begärd plats.

Meningen?

RU MARIANA HAR ÖPPNAT fönstret i sin salong och låter den friska vinterluften blanda sig med blomsterdoften därinne. Hon har ett helt bord fullt af krukor med blommande hyacinter i alla färgskifningar. Hon har själf dragit upp dem och är både stolt och glad öfver att det lyckats så utmärkt.

Det är årets sista dag och staden har för sista gången under helgen återtagit julminnen af ifver och förväntan, af barnaglad stämning och ljusa minnens vackra vemod. Högst sliger dock det muntra sorlet, dess brusande fröjdefanfar öfverröstar ångest och tvifvel. För de lyckliga ter sig nyårsdagen som en födelsedag med många gåfvor; för de unga är den dessutom löftet om en strålande färd genom tiden.

Hvarken till de mycket lyckliga eller till de unga hör Mariana, och ändå väntar också hon. På hvad? — Det vet hon icke, men som hennes lifsöden aldrig fört henne ut i tillvarons stridaste ström, har hennes sinne bibehållit tron på aningar och drömmar. Hennes man ler åt hennes vidskeplighet — icke öfverlägsen — i intet fall är han öfverlägsen henne — endast med hvardagsmänniskans godmodiga förundran öfver detta ofattbara "mellan himmel och jord". Hon ser honom bredaxlad och trygg vika om gathörnet. Ånej, först vänder han sig om och vinkar upp till henne. Visst! Och det är en rörande beundran i själfva handrörelsen. I femton år har han på samma tillbedjande sätt tackat henne för att hon höll till godo med honom. I femton år har hon arbetat sig bort från den förödmjukande hågkomsten om kusinen, hennes ungdomskärlek, som svek eller rättare gled undan.

Hon vet, att han är lärare i en liten stad i deras gemensamma hemland. Hans syster skrifer till henne ibland. För omkring åtta år sedan skref hon, att Harald gifte sig med en prästdotter, och så ett år senare, att hon blifvit faster. Nu hade de tre barn — och rätt fattigt naturligtvis. Aldrig råd att göra resor — och hit upp till Norge. Hur skulle han kunna komma hit? Hon skakar på hufvudet, men stirrar ändå med stora förvänningsfulla ögon nedåt gatans mörka människoström. Det är att stirra efter en droppe i en hafsbölja. Låt bli, ropar förnuffet, och hon lyder motsträfvigt, stänger fönstret och går tillbaka in i våningen. Hon har bedt sin man, att de i år skola få stanna i staden, icke som alla andra draga upp till villakvarteret på åsen. Han protesterade litet i början. "Kära, hela Kristiania firar jul däruppe. Ska vi två ensamma sitta här nere?" Ja, Olav, tycker du inte det kunde vara en hvila att för en gångs skull skilja sig från umgänget? Jo, när hon säger det, tycker han det naturligtvis. Hon får sin vilja fram.

"Trine," ropar hon på jungfrun, "vi få sätta nya ljus i granen. Har vi hemma?"

"Jo då, var så god."

Marianas fina, hvita händer syssla med ljusen, medan tankarna vandra. De äro ånyo borta vid ungdomens kust. Det är sommar öfver ett blått haf och sol öfver en gul sandstrand. Hon och Harald sitta midt i solskenet, och hon hör sig själf säga: "Jag undrar ibland, om du vet, hvad kärlek är?"

Hon ser hans friska, starka leende, som

A. Blomberg foto.

Henriette Munck.

EN I DESSA DAGAR BORTGÅNGNA nära 93-åriga friherrinnan Henriette Munck var en af de få kvarlevande förnäma gamla damer, som lärde en yngre generation hvad förra århundradets början menade med uppfostran och som förverkligade dess bleknande ideal af grande dame. Dotter af en berömd svensk krigare friherre Bror Cederström och dennes maka, grefvinnan Wachtmeister af Johannishus, blef hon gifte år 1855 med sedermera öfversten och chefen för Jönköpings regemente Carl Jacob Munck af Fulkila och var bosatt i Jönköping till år 1882, då hon som änka flyttade till Stockholm, där hon nu bott till sin död. Dessa få data gömma emellertid ett lif, som ehuru aldrig framträdande inför offentligheten, innehållit mycket af uppoffrande godhet för hem och familj och af omtanke med de sämre lottade i samhället. Ända långt upp i höga åldern hade den gamla friherrinnan den bästa hälsa och oförminskade själskrafter och var medelpunkten i en familjekrets, där nu hennes dotter prinsessan Ebba Bernadotte, prins Bernadotte och hennes son öfverste Bror Munck stå som närmast sörjande. Friherrinnan Munck hade sitt hem blott några minuters väg från prinsparet Bernadottes villa vid Ostermalmsgatan och kunde dagligen glädja sig åt besök af barn och barnbarn. Sina somrar tillbragte hon omväxlande å den bernadotteska egendomen Malmsjö och hos sin son, och hennes förströelse var då omsorgen om trädgården liksom handarbetet var det om vintern.

Endast en 14 dagars sjukdom föregick den död, som avslutade ett långt och välsignelse-rikt lif och en vacker ålderdom.

Skiss af
Elisabeth Kuylenstierna-Wenster.

alltid gör henne så godt. Men hans svar... Å, det gjorde så ondt, att hon icke än glömt den smärtan.

"Jag tror det knappt," bekänner han frimodigt. "Jag svärmar helst — man är friare så."

"Du har svärmat för mig också?"

"Grundligt."

Han skrattade hjärtligt som åt en rolig lek. Alla deras bref, alla deras handtryckningar, dem hade han lekt, som han för resten sorgfritt lekte med hela lifvet. Själf hade hon alltid varit litet tung, men hans sprittande liflighet hade kastat gnistregn öfver till henne. Hon hade tändts af dem tills hela hennes inre blef lågor. Han däremot hade fortfarande endast gnistor...

När hon nu skulle återse honom, hade väl lifvet släckt dem båda. Hans hustru — prästdottern — hon måste ju vara eldsläckande, och lärarebefattningen och tre pojkar, det lät så afskräckande tarfligt och hvardagsgrått alltsammans.

När hon nu skulle återse honom! Hon upptog den tanken som ett oafvisligt faktum; förnuffet fick tiga här. Och hon sätter lugnt i det ena ljuset efter det andra. De stå som skiltvakter, raka och hvita bland de gröna barren. Det är bara ett ljus kvar — önskeljuset. Hon har bundit en röd silkesända om det, så långt ned, att icke Olav skall se den, när han tänder granen. Då skulle han gömma det till sist för att det skulle brinna längst och alla hennes önskingar slå in. Det vill hon icke. Odet skall afgöra.

Det ringer i telefonen.

Jungfrun rusar pliktroget dit, men Mariana hinner lika fort.

"Jag svarar själf."

Och luren glider in i hennes hand. Hon känner hur ångest och glädje risslar igenom henne så hastigt, att blodet plötsligt känns kallt; strax därpå bränner det i ådrorna:

"Ja, det är fru Mariana Storm! — Goddag Harald, är du här i staden? — Nej, det var en glad öfverraskning. — Är du ensam? — Ja, naturligtvis, ni är så välkomna! — Jag väntar er till middagen. — Å, det är ju klart! Det skall bli roligt att träffa din fru. — Au revoir, hjärtligt välkomna."

Hon hör afringningssignalen, som komme den långt bortifrån. Hennes hjärta slår häftigt och oroligt och utan att veta det, går hon åter fram till fönstret. En bil blixtrar förbi därnere. Det är tiden, som är ute och kör, tänker hon, raslös i sitt lopp, krossande allt, som icke hinner undan. Och det förefaller henne, som om hon själf icke hunnit undan, som om tiden lemlästade henne. Men i dag vill hon icke tänka på det. Icke på smärta, icke på fattigdomen i hennes rikedom. Harald skall tvärtom se, hur hel hon gått ur striden — om han ens anar, att hon stridit!

Nej, nu skall hon icke stå här, det hon väntat, har kommit. Hade hon flera ljus att sätta i? Ja, önskeljuset! Men det får vara det behöfs inte längre, tycker hon.

Blomstersmyckadt middagsbord. Strålande elektriskt ljus och den glada, lätta stämning, som kommer af god mat och godt vin.

Mariana ser oftast förbi kusinen och böjer sitt vackra hufvud mot hans lilla blonda hustru med de stora blå vinterhimmelsögonen

KLÄDNINGAR

som äro fläckiga eller nedsmutsade kunna genom kemisk tvätt blifva fullt användbara. Priset härför är lägst Kr. 3.— per klädning. Det är dock ej likgiltigt till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

Örgröte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:
Finare Post-, Skrif-, Kopie-
och Tryckpapper
samt Kartong.

Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

och den fruktblomskära hyn. Hon är utanför alla hägkomster och ler med sin vänliga, ärliga blick djupt i Marianas. Naturligtvis tala de om barnen därhemma, och fru Anna blir varm och lycklig. Det är så underligt att vara ifrån dem vid årsskiftet, tycker hon, men efter nu Harald fått reslusten och de kunde det, tack vare ett oväntadt arf, ville hon icke sätta sig emot den lilla lustturen.

"Och att du just kom hit upp, Harald," säger Mariana. Hon skär köttet på sin tallrik i matematiskt noggranna bitar.

"Jag har alltid längtat upp från slätten," svarar han, och rösten förråder ingen undermening. Det skarpt skurna, lifliga ansiktet har bibehållit hela sin friska ungdom. Håret är mörkt och tätt, som då. Ett hår för kvinnohänder att glida öfver, tänker Mariana. "Norge låg oss också närmast," tillägger han, "och jag hoppas du icke tviflar på att ditt hem var en ytterligare attraktion, Marja?"

"Det dricker vi på," infaller Olav. "Det var för resten underligt; Mariana ville absolut icke till fjälls i år." Han nickar humoristiskt. "Hon har ju det med aningar dere vet."

"Annu! Har du inte växt ifrån det, Marja? Förr var du särskildt svår på drömmar."

"Jag växer visst inte ifrån mina fel!"

Hon ler något tvunget, men höjer strax därpå glaset mot Anna, älskvärd värdinna ut i fingerspetsarna.

Efter kaffet tändes granen, och Harald föreslår att Anna skall sjunga några svenska folkvisor. Han lägger sina händer smekande om hennes kinder.

"Du sjunger så vackert, lilla Anna-mor!"

De andra be också, och Anna går villigt fram till pianot.

"Hon behöfver inga noter," upplyser Harald stolt. "Pojkarna tycks också bli musikaliska, så de sjunga sig väl fram genom motgångarna, hoppas jag."

"Du är mycket lycklig, Harald?" Mariana sitter till hälften dold bakom granen; nästan skyggt bjuder hon kusinen en plats bredvid sig.

"Ja, så men du! Lifvet har dock annat än rosor. Och jag är rätt skamfilad af pröfningar. Men det tar inte stort på mig. Jag låter inte stuka mig, och nu tycks ödet ha ledsnat på att göra fula gubbar åt mig."

Han sätter sig bredvid henne med sin cigarr.

Annas klara, blida stämma fyller rummet: "Som stjärnan uppå himmelen så klar..." sjunger hon.

Marianas ögon svida af hoppessade tårar. Det är all hennes längtan den lilla blonda låter ringa som klockor ut öfver stängda hjärtehus, bortom åren och tillbaka till lifvets helg. Hon pressar händerna hårdt mot hvarandra. Å, hon kunde tigga honom, kusinen, om ett ord af hägkomst, af värme. Hon kunde säga honom: jag fryser! Sveg om mig minnenas skimrande, solheta väfnad! Men så ser hon på Olav och det blir underligt stilla inom henne. Hon hvisskar:

"Olav är så rar!"

"Det har jag aldrig tviflat på. Du ser ut att ha det riktigt på gaffeln." Haralds blick glider öfver och förbi henne. Nu sjunger Anna "Kristallen den fina..."

När hon slutat, säger Mariana plötsligt:

"Tänk, jag väntade dig i dag."

"Å, du inbillar dig, Marja lilla."

"Nej."

"Men det är ju omöjligt."

"Du tror det."

Hon drar sig åter inom skalet. Här blir

Kronprinsessans teduk.

NEHAFVARINNAN AF EN AF Skånes äldre och bäst inarbetade broderiäffärer, fröken Hilda Holmgren i Trelleborg, tillsände sistlidne jul kronprinsessan Margaretha en julgåfva, bestående af en synnerligen pryddlig och väl arbetad teduk, utförd i fröken H:s äffär. Duken, hvilken vi här afbildat, är försedd med kronprinsessans monogram öfver en bred bård i hålsöm, hvars mönster föreställer "de heliga korsfararne". Nedtill afslutas duken af en bred knuten frans efter gammalt skänkskt mönster, den s. k. "trollkonefransen".

Broder- och textilkonsten står af gammalt högt i Skåne och fröken Holmgren tillhör dess mera talangfulla utföfvare.

Åtskilliga gånger har hon anordnat utställningar i andra städer, i år blir det sådana i tre olika städer, först Trelleborg, därefter Malmö och slutligen Kristianstad.

dock ingenting sagdt, och det är årets sista kväll, den fidsstund, då tankebud och minnen få vingar som aldrig annars. Blott icke hans tankar, icke hans minnen.

Vid halftolftiden bryta gästerna upp, och Olav föreslår att de skola följa dem hem till hotellet. Nyårsnatten har sin särskilda prägel här i staden, gatorna lefva.

"De är ett enda banalt skraff," infaller Mariana trött.

"Å, du öfverdrifver!" Olav dunkar välmotigt henne i ryggen. "Man skall väl någon gång släppa Barabam lös."

Han och fru Anna gå pratande och skämtande förut. Det är halt, och han bjuder galant "den lille frue" armen.

"Vi gör väl på samma sätt," föreslår Harald.

"Nej tack, jag är van vid Kristianiaväglaget," afböjer Mariana. De tala nu om hennes hem, och hon har hört hans första "minns du?" Det har en helt annan klang än i hennes drömmar. —

I en portgång på Karl Johansgatan gråter ett barn högt och bittert. De klagande ljuden skära så underligt mot glädjen rundt omkring. Många gå förbi, tanklösa af egen fröjd, men Anna stannar genast.

Också Harald. De försöka trösta den lilla, kanske är hon tre år. De fråga henne hvar hon bor, hvad hon heter. Af de förvirrade svaren framgår att modern lämnat henne i porten och säkerligen gått sin väg för alltid. Olav tycker, att man bör underrätta polisen. Barnet ropar oafbrutet snyftande: "Mor! Mor!" Harald har lyft henne upp på armen och stryker med sin varma hand öfver hennes våta kinder.

"Din lilla stackare! Du får följa med oss upp på hotellet. Jag vet ingen annan råd."

Han börjar gå, alljämt med barnet på armen. Mariana har liksom icke varit med. Nu sluter hon sig tyst till de andra. Inom henne har ju också ett öfvergifvet människobarn gråtit så länge, länge. Och nu hör hon med hela sin varelse på det ömma tonfall hennes inre förgäfvets tigg om. Är det så lifvet tolkar sin underliga mening. Var det därför han kom? —

Hon säger icke ett enda ord förrän de stå utanför hotellet. Då vänder hon sitt bleka ansikte mot Olav.

"Om vi kunde få en släde, du, och tog barnet hem till oss. Vi ha ju plats!"

Han skiner af beredvillighet. "Vill du det, Mariana, ingenting hellre!"

Trötheten har öfverväldigat den lilla. Hon sofver, tungt stönande mot Haralds skuldra.

"Det var rart af dig, Marja lilla," säger han hjärtligt. "För en gångs skull har jag också en aning. Jag tror, ungen blir en nyårsgåfva, som du fäster dig vid."

Släden har kommit, och flickans små armar lossas varligt från Haralds hals. Mariana tar henne. Hon rycker till i sömnen och skriker: "Mor! Mor!" "Nu är du hos mor," lugnar Harald. "Godnatt, Marja! Godnatt, Olav!"

Mariana upprepar hans ord med stumma, slutna läppar: "Nu är du hos mor." Och hon blir med ens het ända upp mot fanningarna. Där hade han trott, att hennes saknad hade rot. Och han hade kanske tyckt synd om henne, fastän han ej velat säga något.

När Anna beundrat hennes präktiga hyacinter, hade hon sagt: "Ja, det är mina barn; pojkar kan man inte precis kalla dem; de äro som små flickor i söndagsklädningar."

Harald hade sett på henne, sett sig omkring i det vackra rummet, där allt var ordnat för vuxna, och hon hade märkt ett uttryck af ömkan snabbt glida öfver hans ansikte. Hon kunde icke till honom säga det samma som till alla andra: "Jag är så nöjd som det är. Barn skulle trötta mig, göra mig nervös." Till honom kunde hon icke säga detta. Hur liknöjd han föreföll kände han henne dock så väl, att hon måste blygas att bjuda honom "talesätt".

"Du fryser väl inte," säger Olav och stoppar fällen om både henne och barnet. Hans hand snuddar vid den lillas hår: "Känn du, så mörkt och tätt det är — lent som silke!"

Marianas fingrar glida genom de mjuka hårvågorna och en sällsamt befriande känsla griper henne. Det håret. Det mörka, fäta håret —! Hon slår häffigt sina armar om den magra skälfvande barnakroppen, medan ögonen stirra ut mot den hvita snön.

Så slår klockan tolf. Kusken håller ofrivilligt in hästen och en sekund är det som sorlet och lifsträngseln upphörde. Olav har tagit af sig pälsmössan som till hälsning för det nya året. När det sista klockslaget förfonat, sätter han den på igen och lutar sig ned mot Mariana.

"Ett riktigt godt nytt år, du käraste vänner min!"

Hudens vård.
CREME SIMON · PARIS
Enda medel som gör hyn vacker och len utan att irritera huden.

PÄRMAR
till IDUN 1911 och föregående år
tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmor, röda med guldrök kr. 1:50. Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre.
Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postansvarning insändes.

Fru Hillevis dagbok.

Af ELIN WÄGNER.

UAG VAKNADE AF NAGON häftig förskräckelse och satte mig förvirrad upp i sängen, men öfver medvetenhetens tröskel följde mig drömmen med föreställningen att jag befann mig på en ort, död som Dantes yttersta helvete. Det dröjde ett par sekunder innan verkligheten slog sin varma fäll omkring mig och jag visste att jag var i mitt eget hem som skulle vakna och stå upp med mig.

Nu mindes jag också drömmens enskildheter. Jag hade öppnat en tidning och därvid hade mina blickar fallit på en rubrik med fet stil som såg ut så här:

†

Det svenska hemmet.

De fasansfulla orden hade genast ombildat sig i syner och jag hade skådat ut öfver ruinfält och brända marker, en jättelik öofverskådlig hemmens kyrkogård.

Nu var allt borta, och jag kunde le åt förskräckelsen ännu med darrande nerver. Men sömnen hade flytt med drömmen, och medan timmarna gingo en för en bort till att möta gryningen, låg jag och såg ut i mitt eget trygga, välbekanta mörker, och tänkte på de svenska hemmens lif och död.

Det dröjde icke länge, innan jag hade klart för mig, att det var Annie Åkerhjelm's artikel i Idun jag hade att tacka för min mardröm. Vid läsningen hade jag emellertid icke tagit så illa vid mig, detta emedan jag icke ett ögonblick trodde på den fara för hemmen, som hon förutspådde, trots hennes försök till historiskt analogibevis. Mitt egentliga intryck hade varit förundran öfver den fallning, den bistra resignation, med hvilken författarinnan talade om hemmens och rasens undergång.

Den hvita rasen är dömd, men Iduns utrymme räcker icke till ett beklagande — om det varit jag, jag hade sprängt spalterna och stänkt blod omkring mig.

Men nu var det icke jag, ty jag tror på hemmens oödlighet.

Det var så stilla i mitt sofrum, utanför andades Sturegatan ut i ensamheten och sof Humlegården, som om dagen trampats af alla Östermalmsbarnens små fötter.

Och rundt om, fack vid fack i de stora husen, sofvo hemmen, små och stora under stjärnorna.

Våra hem ha stått sig under århundradens skiftande former, tänkte jag, och det kom öfver mig som en trygg visshet, att om de nu åter iklädde sig en ny dräkt, så betydde detta icke död utan lif.

En förändring har otvifvelaktigt skett, och det är, tänkte jag, alldeles sant hvad Annie Åkerhjelm säger, att kommunikationernas fullkomning har frångått hemmen deras stabilitet och isolering liksom storindustrien beröfvat dem deras karaktär af arbetscentrum. Men var då hemmet något så tillfälligt, så bundet vid en form att det med denna förändring blef öfverflödigt?

Min optimism denna natt var lika ljus, som januarimörkret var svart och för min visshet tycktes det icke svårt att svara på den frågan.

—Hemmets begrepp är evigt som kvinnlighetens och anpassar sig lika säkert som detta i nya former, sade jag klart och afgörande som om jag skulle formulera en resolution vid ett möte.

Annie Åkerhjelm har varit nog lojal att icke skylla hemmens död direkt på kvinnan utan på statens järnvägar. Men indirekt är hennes profetia ett oerhördt och kränkande misstroendevotum mot oss af en yngre generation, hvilkas tur det nu är att vårda vårt arf och bärga det genom tiderna till våra barn.

— Dessa som spå hemmens undergång, multrade jag, och nu var jag klar vaken som kristall och så full af argument som en igelkott af taggar, hvad tror de det finnes för kvinnor nu för tiden? Tror de på allvar att vi tänker låta hemmen dö, låta röfva från oss vårt tusenåriga rike? Sanningen är i stället uppenbarligen den att de, som har ett hem, älskar det som fordom och de andra — de älskar det hem de icke har som man älskar det stängda paradiset.

Det var lättare förr, det är sant, då hemmet ägdes, då det stod där det stod och då det var den gifna arbetsplatsen för mor och döttrar. Sedan dess har problemen dykt upp i mängd, men starkare än svårigheterna är viljan till hem hos man och kvinna och när kaos en gång ger vika för en ny ordning, skall det visa sig att vi räddade hemmet ur den gamla tidens ruin.

Drömmens brända marker skymtade ännu förbi min syn, men när jag nu slöt ögonen, tyckte jag mig se nya hem skjuta upp ur jorden och blomma så ljufligt och rikt midt i den moderna tiden. Jag tänkte mig om i min egen generation, och så långt min erfarenhet sträckte sig slet man och försakade intill det otroliga för att skapa hem och hålla dem samman. Husstruns insats var kanske en annan än förr, men förvärfarbetet före och efter giftermålet lärde henne att älska hemmet icke mindre men mera.

Gärna skulle jag vilja veta om de hem, som nu åldrades i den tanken att de voro de sista af rätta sorten, om de, när de voro unga kunnat ömmare vårda sina skatter, sina små späda traditioner, som började växa till, eller ängsligare ta vara på alla möjligheter till hvardagsstrefnad, än vi af den nya generationen.

Nu märkte jag att min lofliga optimism började färgas betänkligt af sturskhet å min generations kvinnors vägnar. Konklusionerna göra sig så snabbt i natten och jag var vid det laget alldeles viss på att de kvinnor, som gingo direkt öfver från sin faders tjocka mattor till mannens eller tåligt sydde utstyrsel medan de väntade på försörjning aldrig lärt sig lösenorden till hemmets alla tusen hemligheter af trefnad, aldrig lärt sig fira lördagskvällens heliga fest med de rätta ceremonierna dem blott den veckolånga längtan kunde inge.

Mitt medlidande med dem, som gick och väntade på hemmens undergång var nu — vid 6-slaget i Johannes — icke så stort som det bort vara. Jag tyckte att en smula oro kunde vara hälsosamt för dem, som icke kunnat genomskåda Silkesstrumpan och jag undrade om de fått sin föreställning om det moderna hemmet på biograf, där man kan få se diskarna växa till taket i köket, medan man och barn sorgset äta med fingrarna ur en gryta på salsgolvet och husmodern naturligtvis är på rösträttsmöte.

Kontrasten mellan denna bild och alla de bevis på hemkärlek jag sett, alla de drag af husfaderlig och husmoderlig beskäftighet jag kunnat uppräknat roade mig till den grad, att jag måste skratta — men en smula frän! — ut i mörkret. Men sedan måtte jag ha omärkligt glidit in i sömnen, ty jag minnes hur jag plötsligt höll bjudning för några äldre fruar, men glacen var salt och rödvinet iskallt och de sade: ha ha, pass på, nu dör det svenska rösträttshemmet!

Detta skrifer jag rätt sent natten efter hemkomsten från en bjudning hos Fanny, medan Paul arbetar på gud vet hvad för betänkande.

Vi voro särskildt inviterade på stearinljus och brasa, saker som fått ett obeskrifligt behag för Fanny sedan hon fått elektriskt ljus och värmeledning. När bjudningen låg hopkrupen på kuddar framför elden, förde jag hemfrågan på tal med den väntade påföljd att det blef fart i fruarna. Jag var högljudd — fick jag höra på hemvägen — och Paul som satt i stol ett stycke ifrån sade:

— I morse, kära Hillevi, var du lika våldsam i dina glädjeytringar öfver att en gift kvinna fått rättighet att söka amanuensplats på sjukhus och öfver att löneregleringskommittén "fått bakläxa på sitt reaktionära förslag till grunder för kvinnors befordran till statstjänster". Det lif som fördes när regeringspropositionen i rösträttsfrågan kommit vill jag inte tala om. Men hur går allt detta ihop med din hemdyrkan?

Fanny i påfågelsblå klädning mot den gröna mattan och en jättekruka med smala försmäddigt slutna, blodröda tulpaner ofvanför sig på byrån vred litet på hufvudet och tittade på mig.

— Jaså, sade hon, du har inte fått honom längre?

Jag märkte plötsligt att jag var så arg eller hvad det nu var, att jag inte kunde tala.

Men Paul, omedveten om sin blame, bugade sig för två fruar, som voro i skola och bank och försäkrade att han visst trodde att de voro utmärkta husmödrar, men de voro undantag, andra rådde inte med kraftprovet.

— Och det är därför, sade han, som jag anser Hillevi inkonsekvent, som håller på hemmen och tror på deras framtid och ändå vill sysselsätta kvinnan med allting annat. Hon vill laga social äggkaka men hon nämns inte slå sönder äggen.

Nu hade jag återfått talförmågan något så när.

— Goda arbetsmöjligheter för gift kvinna, kära Paul, kan, där inga juristinkonster finnas, vara detsamma som möjlighet att bilda hem, där det annars varit ogörligt, sade jag.

— Jaså, du menar, hör hit ni andra opartiska män, du menar att det är i hemmens intresse du vill skaffa kvinnorna arbete utom hemmet? Hvad säger ni mina damer, den konsekvensen sväljer ni väl ändå inte?

Dock, alla gjorde det utan att blinka, och Paul sökte förgäves hjälp hos sitt eget kön. Men han fick medhåll endast af Fannys man, som i likhet med honom själf mottagit husstruns bidrag till hemmet på en gång och i första klass inteckningar i stenhus.

LÄS!

Några äldre årgångar realiserats till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som förtut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till Expeditionen af Idun, Stockholm, erhålles inom Sverige portofritt:

Idun 1892	2:—	Iduns julnummer 1898	0: 20
Idun 1893 (nr 1 felas)	2:—	Iduns julnummer 1901	0: 25
Idun 1904 (med julnummer)	3:—	Iduns julnummer 1904	0: 30
Idun 1908 (med julnummer)	4: 50	Iduns julnummer 1905	0: 30
Idun 1909 (med julnummer)	5:—	Iduns julnummer 1908	0: 50
Idun 1910 (med julnummer)	6: 50	Iduns julnummer 1909	0: 75
Iduns julnummer 1894	0: 20	Iduns julnummer 1910	1:—

LÄS!

Spalten om böckerna.

MILIA FOGELKLOUS FORRA våren utkomna bok *Medan gräset gror* Del I efterföljdes i höstas af del II med samma titel. Den nya boken inne-

håller en samling religiösa essayer, af hvilka den första behandlar ämnet: *Logik och värdevisshet*. Jag tror inte, att någon, som läst och förstått den uppsatsen tvekar att följa författarinnan genom bokens alla återstående sidor. Jag vet de, som när dessa sidor allt för hastigt tagit slut, ej vetat bättre sätt att fördrifva saknaden än att börja läsa dem på nytt. Redan "logik och värdevisshet" ger oss något af det väsentliga i denna bok: en frisynt och förtrogen blick öfver vida andliga områden och en värdesättning, där inte ens den innersta förkärleken tillåtes slå af på rättvisans kraf. Teologer ha ju inte annars genom tidernas lopp gjort sig bekanta för förmågan att se genom andras glasögon, och Emilia Fogelklous har, som naturligtvis är bekant, fakultetslärdom till graden af teologie kandidat, den första kvinnliga af det slaget i Sverige. Men hon lefver i gryningen af en tid, då också den oteologiska visdomen genom Henri Bergsons epokgörande förkunnelser räknar med aningen, det kunde uttolkas tron och värdevissheten som kunskapskälla, och det ger en ton af triumf åt hennes ord, inte bullersam och skrytande, men lågmäld och lycklig. Och lyckliga människor måste ha lättare än de som bittert och fåfängt försvara sig själfva mot hånande motståndare att se de goda sidorna också hos dessa. Ett bevis på författarinnans tolerans är t. ex. hennes uppsattande af Weininger. Studien öfver den kände kvinnofienden hör för öfrigt till bokens mindre betydande sidor.

Starkast är Emilia Fogelklous öfver hufvud taget icke som apologet eller polemiker. Icke, det är redan antydigt, som skulle hon sakna skarpsinnet eller i allmänhet någon af de teoretiska förutsättningarna, men hennes böjelse att syntetisera gör henne snarare till en förlikare än en bekämpare. Därför ger hon också sitt bästa, när hon är mindre logiker, mera enbart värdesättaren såsom i uppsatserna *All håg alla krafter*, *Lifvet mot icke lif* och kanske främst i uppsatsen *Alla och allt* — just här och just nu. Den röst, som här talar med den personliga erfarenhetens auktoritet, öppnar för den mest skeptiske dörren på glänt till ett gudsrrike, ty religionen, som den förkunnar, är enbart godhetens och kärlekens, och hvem vågar tvifla på att dess förverkligande vore mänsklighetens lycka.

För många har Emilia Fogelklous bok kommit med friska och väckande tankar, som inte skola blåsas bort af nästa andliga vinddrag. Af några få, det vet jag, räknas den med bland löftena om en framtid, då den religiösa föreställningsvärlden inte längre skall vara en sjuk mänsklighets tillflykt undan nattskräcken, utan de nya människornas sundhet och kraft.

Walter Hülphers noveller *Odemarkens ansikten* vittna om en oöfvertydig konstnärlig säkerhet i ämnesval så väl som utförande. Någon inskränkning i detta omdöme måste göras för novellen *Lätet*, som har vissa förtjänster, men hvars tydliga och otillräckligt smälta verklighetsunderlag tycks menligt ha inverkat på formgifningen. Författarens grepp om läsarens fantasi blir därför här svagare än i de andra berättelserna. I den lilla skissen *Odemarkens ångest* griper han oss däremot helt. Bokens omfångsrikaste och sista novell *Ma g-*

da är äfven den mest betydande. Skildringen af flickan med ursprungsvildheten i blodet, som först tämjes genom kärleken, är som psykologisk studie förträfflig, därtill klart och kraftigt åskådlig. Kärleken mellan Magda och Johan är vackert tecknad. Den lyser af de enkla och ursprungliga känslornas storhet.

I *Judas Iskariot*, skådespel i tre akter af Nils Krok, framställes den tolfte lärjungen, icke som en förrädare, men som en entusiast, hvilken på Mästarens befallning och för att främja hans sak, öfverlämnar honom åt fienden. Judas är viss om att rättvisan skall segra, att Pontius Pilatus af de samstämmade vittnesbörderna om Jesu oskuld skall tvingas att uttala den frikännande domen. Då skall munnen täppas till på fiender och belackare och Mästarens stora verk erkännas och fullbordas. När det motsatta inträffar, ser lärjungen i ett ögonblick af visionär tro betydelsen af Jesu död, men hans tro vacklar åter, och han går bort och tar sitt lif. — Skådespelet har en konstnärligt fast byggnad. Scenerna ha dramatiskt lif och rörelse. — Frälsaregestalten förekommer ej synbar utan skymd af folkmassorna. — Språket har verkliga förtjänster. Det är enkelt och vid tillfälle högstämmt.

En intresseväckande poetisk debut är *Stormhattar och liljor* af Hans Key Åberg. Denne unge diktare afstår fullständigt från hvarje personligt sentimentalt själfbekännelse. Han hör tydligen till det fåtal diktare, som anse att poetens eget hjärta inte bör framräckas allmänheten till andlig förtäring. Hvad återstår då för ämne till dikten? Egentligen hela världen eller noga uträknadt: historien, naturen, tanken. Hans Key Åberg har valt sina ämnen framför allt i historien. Många dikter vittna äfven om hans vakna natursinne, däribland några vackra djurdikter. Tankedikter i egentlig mening förefinnas ej i denna samling. Hans Key Åberg älskar tapperhet och stora dåd. Han besjunger dem i det flertal dikter, som handla om hans härstammingslands, Skottlands historia. Men äfven andra folks hjältedater ha inspirerat hans musa. Han sjunger om Frankrikes helgon och hjältninna Jeanne d'Arc, om det döda Azteklfolkets bedrifter.

Några af hans starkaste dikter handla om det svenska fäderneslandets storhetsminnen, och intet, tyckes mig, har ingifvit honom ett upphöjdare uttryck än *Det stora minnet*, den 30 november. Denna ställiga och ofidsenliga Karl XII:te dikt innesluter äfven mera än bokens öfriga innehåll en personlig tros- och lifsförklaring och blir därför en oafsiktlig ledtråd till det område författaren eljes omsorgsfullt hållit utanför sitt skaldskap. Det får som sådan det värde, som tystlåtna och försynta personers i en hänförelsens stund undslupna bekännelser lämna för tydandet af deras personlighet. Hans Key Åbergs dikter ha formens klarhet och klangfullhet. Bland hans förebilder torde böra anmärkas Snoilsky. Hans Key Åberg är för visso ingen själlös efterliknare, äfven om hans fullt personliga uttryck ännu ej sprängt förebildens skal.

Grand Hotel Jesperson af Hugo Öberg är ett slags pendant, och som sådan afgjort roande, till den ett år tidigare utgifna stockholmsnovellen *Drömmare* af annan författare. Båda böckerna äro nyckelberättelser, där en del kända Stockholmsfigurer i synnerhet ur konstens och litteraturens värld förevisas och gisslas eller belönas.

Till läsarens nöje bidrager, att den sam-

hällsförbättrare, som i *Drömmare* förde gisslet öfver sina medmänniskor, i den nya boken afklädes sin värdighetsskrud och får sina troligen lämpligt anbragta piskrapp.

Detta slags litteratur hör knappt till den betydelsefulla. Sanningssägare, hvilkas verkliga och inte bara själftagna mission det är att rensa samhället från all slags moralisk ruffenhet, böra nog vara tillfagna i större mått än författarne af "Drömmare" och "Grand Hotel Jesperson". Om det gäller att välja mellan dessa två tvekar jag emellertid inte ett ögonblick om Hugo Öbergs afgjort stora förtjänster. *Grand Hotel Jesperson* lämnar prof på några af författarens fördelaktigaste egenskaper. Formellt hör den till hans mera lyckade verk. Den genomförda realismen i miljöskildringen är verkligt förtjänstfull, och man har dock känslan att bakom denna bok står inte en ovederhäftig pratmakare, utan en människa, kanske för ifrig att föra sin egen talan, för viss om sitt eget höga värde, men kämpande och kännande och ärlig.

Fredrik Nycanders novell *Fiskartröjan* är som helhet ej en synnerligt betydande prestation, men dess skildringar af västkustnaturen och fiskarfolkets karga tillvaro under vinterfångsten äro flerstädes goda. Bokens förevändning, en icke alltför originell kärlekshistoria, som efter de älskandes många vidriga öden slutar lyckligt, är otillräcklig. Samme författare bjuder på en sagodikt *Gullskön*, berättad på ledig vers och antagligen roande för smått folk.

Det är mig ett nöje att konstatera, ej för första gången, en välgörande vändning inom kvinnolitteraturen. Må manliga och framför allt kvinnliga belackare annotera den. Nu senast ha två författarinnor *Rosa Fitinghoff* och *Maria Cronstedt* skrivit romaner med en synnerligt god och förädlade tendens. *Rosa Fitinghoffs* bok är dessutom ganska underhållande. Den heter *De två* och handlar om lifvet vid en svensk badort. Där finns "kottier" och flirt, utflykter, basarer och boston. Men beskrifningen af allt detta är knappt mera än en förevändning, om också kärleksfullt iakttagen, för att framställa den himmelsvida skillnaden mellan ett tomt dagsländeliv och ett annat, där trots likheten i de yttre förutsättningarna, vägen finnes till det själens inre källflöde, där tillvaron får sin förklaring och betydelse i pliktuppfyllelse och godhet. De två motsatserna i *Rosa Fitinghoffs* bok äro personifierade i mor och dotter. Dottern representerar på ett kanske något väl eftertryckligt sätt ungdomens egoism, som utan tanke på andra fordrar lyckan som sin företrädesrätt. Modern, ännu ung, kämpar en hård kamp mellan sin modersplikt och sitt alljämt lefvande lyckokraf. Författarinnan förstår att genom sin framställning tillvinna denna hufvudperson en verklig sympati för alla hennes hjärtas goda egenskaper, men den troligen afsedda undantagsbegåfningen äfven å hufvudets vägnar förefaller något oviss och saknar verkligt gilliga uttryck.

Romanen slutar, så som den med de gifna förutsättningarna bör, lyckligt. Och läsaren njuter af den tillfredsställande känslan, att dygden får sin belöning, denna gång utan att odygden, som är ung och ursäktlig, får sitt straff!

Maria Cronstedts bok *En butiksflicka* har samma idébakgrund som en större och namnkunnigare författarinnas i höstas utkomna roman. Den framhåller föräldraansvaret för de utom äktenskapet födda barnen. Butiksflickan är den öfvergifna dottern till en ansedd och rik man. Hon växer upp hos främmande, som för penningar ge

hennes föda och kläder, men inte ett hem. Och hennes lifs roman blir kort och sorglig. Skuggan af en olycklig barndom och af den tidigt anade hemligheten af hennes börd, faller tung öfver hennes tillvaro. Den blir henne en varning för egna felsteg, men den föder också hennes misstro till lyckan. Författarinnan, som inte tycks veta, hvar hon till slut skall placera denna unga desillusionerade varelse, som inte passar för jorden, men kanske ej heller ännu är mogen för himlen, får den ej odeladt lyckliga idén att i sista stunden göra henne till frälsningssoldat.

Skildringen är i det hela något tung och förmår aldrig afgjort höja sig till konstnärlighet, äfven om en och annan detalj ej saknar förtjänster, och de psykologiska inblickarna här och där ha ett visst värde.

GERTRUD ALMQVIST.

OLYMPISKA SPELENS HUS VID NORMMALMSTORG.

nade. Med sin erfarenhet och sitt anseende utom- som inomlands utgör han en borgen för det stora företagens lyckliga förlopp. Bland de öfriga ser man bankir Burman, som sköter finanser och affärer på ett utmärkt sätt understödd af kontorschefen af Sandeberg, direktör S. Edström, idrottsmännens specielle förtroendeman, öfverste Hermelin, Stadionchef och ett af spelens ankaren, kapten Frestadius, bakom hvilkens glada fysionomi döljer sig så mycket praktiskt förstånd, expeditionschefen Murray, en af spelens arbetsammaste krafter, d:r Levin, redaktör Sohlman, den ansedde publicisten och varme skyttevännen, samt det unga gardet representeradt af kassör Thisell, löjtnant Ugglå och expeditionschefen Linnér.

Men vi ha ännu en man där — spelens generalsekreterare, hr Kristian Hellström, om hvilken alla enas, att han är den rätte på posten, ett mönster som byråföreståndare med afseende på sakförstånd, snabbhet och affärsmässighet. På honom är det också det i hög grad beror, att Sverige, som vi hoppas, med glans kommer att bestå i sitt olympiska värdskap. Och det tro vi alla, som äro närmare inne i förhållandena — vi veta, att förarbetena till dato blifvit mönstergillt skötta — och hela utlandet menar det också att döma af den varma våg af förtroende och vänskap för Sverige, af förhoppningar om en lycklig utgång af vårt lands Olympiad, hvilken går genom hundrade och åter hundrade pressutlåtanden i tidningar från de mest skilda delar af världen.

Under denna hufvudorganisation sorterar ett tjugotal kommittéer för olika idrotter, för inkvartering, nöje, pressen etc. — det hela bildande ett maskineri, som måste fungera som ett urverk.

Till sist en liten erinran om, hvilka de olympiska täfplingarna äro och när de hållas. Hufvudtäfplingarna stå i Stadion den 6—15 juli i år och omfatta de klassiska idrotterna löpning, hopp, kast, brottning, gymnastik samt därjämte på andra ställen rundt staden fäktning, skytte, cykelåkning, simning. Redan i maj börja spelens inomhusmatcher i lawntennis samt fortsätta i juni med utomhustäfplingar i samma idrott samt fotboll, hvarjämte efter de egentliga Stadiondagarna, alltså i slutet af juli, försiggå ryttartäfplingar och segling. Man kan alltså säga, att från och med maj till och med juli ha vi Olympiska spel i Stockholm — tre månader nära nog i sträck.

SPORTSMAN.

GENERALSEKRETERAREN HERR KRISTIAN HELLSTRÖM I SITT ARBETSNUM.

Olympiska spelen.

Där den stora världsfesten organiseras.

FRÅN DEN APRILDAG FÖR NU snart två år sedan, då det på kongressen i Berlin afgjordes, att de Olympiska spelen 1912 skulle hållas i Stockholm, och till närvarande stund har tiden runnit fort. Tre månader återstå nu endast till spelens första träffningar och fem, tills den stora Stadionfesten inblåses.

Mycket har dock blifvit gjord sedan dess — ett svenskt Stadion har byggts, penningar ha anskaffats, våra sportsmän af alla kategorier ha underkastat sig en allvarlig förberedelse, och först och främst har en organisation skapats, på hvilken alla hoppas och lita.

Från dennas ledande öfverstyrelse — den så kallade Olympiska kommittén — har Idun nöjet att bjuda den första gruppbild, som hittills tagits. På ordförandeposten presiderar kronprinsen, och, låtom oss genast säga det — en bättre ordförande hade denna kommitté aldrig kunnat få. Han valdes till den högsta organisationskommitténs heder sordförande, men han nöjde sig ej med en dylik titel, utan han blef de svenska olympiska spelens verkliga ordförande och främsta aktivt verkande kraft. Få äro också de sammanträden, som han ej personligen ledt med en insikt, klarhet och expeditionsförmåga som ingen annan kunglig prins i hela världen och — knappast väl någon idrottsman heller. Men sedan sin ungdom har han ju också, liksom hans gemål kronprinsessan, fått lära sig älska ett friskt och härdande idrottslif i skog och mark. Han lämnade under olympiska spelen i London knappast för ett ögonblick Stadions innerbana och de där för sitt lands färger kämpande svenskarna. Sedan åtskilliga år tillbaka har han också varit ordförande i vår främsta idrottsorganisations, riksförbundet, öfverstyrelse samt såsom sådan skött klubban på de ej sällan rätt stormiga idrottsriksdagarna på ett sätt, som förskaffat honom aktning och varm tillgifvenhet från tusen och åter tusen af vårt lands unga idrottsmän.

De män kronprinsen har omkring sig vid detta bord — ja, känner man dem, är man på samma gång lifligt öfvertygad om, att Olympiaden i Stockholm skall bli en succés! På hans högra sida sitter föregångsmannen och veteranen, öfverste Balck, "den svenska idrottens fader", hvithårig och snart sjuttioårig — det är blott två år dit — men ännu besittande en ungdomens eld och energi, som endast äro friluffsmannen förun-

Oscar Stjernes "Sångerna om Hemmel", hvilka i föl först publicerades i Idun och därefter, något tillökade, utgjorde en af julens begärligaste diktböcker, ha nu utkommit i en andra upplaga från Ljus förlag.

Johan Nordlings "Quasi una fantasia" föreligger nu i bokhandeln i sin 5:te upplaga.

Ett märkligt konsthistoriskt illustrationsverk utgör de "Femhundra blad ur den svenska målarekonstens och skulpturens historia från Ehrenstrahl till nuvarande tid", som — försedda med biografiska notiser af den kände framstående konstforskaren docenten Johnny Roosval — nu börjat utgifvas från E. Lundquists bokförlag. Medan den moderna reproduktionstekniken under senare år skänkt oss flere gedigna illustrationsverk öfver utländsk konst, ha vi beklagligt nog hittills saknat något motsvarande arbete öfver vår inhemska konst, som väl dock borde ligga svenska hjärtan närmast. Att döma af det utkomna första häftet af ofvannämnda verk blir nu emellertid denna brist på ett utomordentligt sätt afhjälpt, och vi kunna endast på det lifligaste anbefalla det åt alla svenska hem och konstintresserade.

Idun och Olympiska Spelen.

OM VI REDAN FRAMHÅLLIT, ämnar Idun göra allt för att, inom ramen af sitt program, ge en fyllig och intressant litterär och illustrativ öfverblick öfver årets stora nationella fest, de Olympiska Spelen i Stockholm 1912. Redan vårt första nummer bar därom vittne; i dag bjuda vi våra läsare en artikel om Spelens Organisationskommitté. Denna utgör den första i en serie uppsatser af en af våra bäst kända specialister på sportens område, hvilken står midt uppe i det stora arbetets förberedelse och ledning, och hvilkens sakkunniga biträde som redaktör för vår afdelning om Olympiska Spelen Idun lyckats förvärfva.

OLYMPISKA SPELENS ORGANISATIONSKOMMITTÉ.
 På ordförandeplatsen Kronprinsen, på hans högra sida öfverste Balck, direktör Burman, hr Hellström (under affischen), kapten Frestadius, dr Levin, öfverste Hermelin. På ordförandens vänstra sida direktör Edström, kontorschefen af Sandeberg, kassör Thissell, löjtnant Ugglå (stående), redaktör Sohman, expeditionsschefen Linnér, kammarherre Holtermann, expeditionsschefen Murray.
 Hoffotograf A. Blomberg foto.

Damer som föreställer världen.

En blick bakom kulisserna på Statens Biografbyrå.

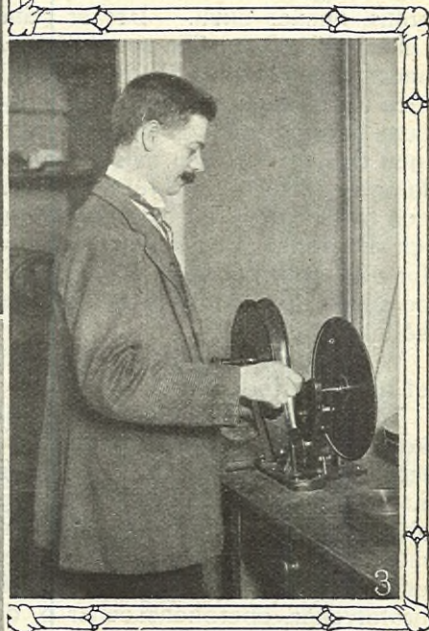
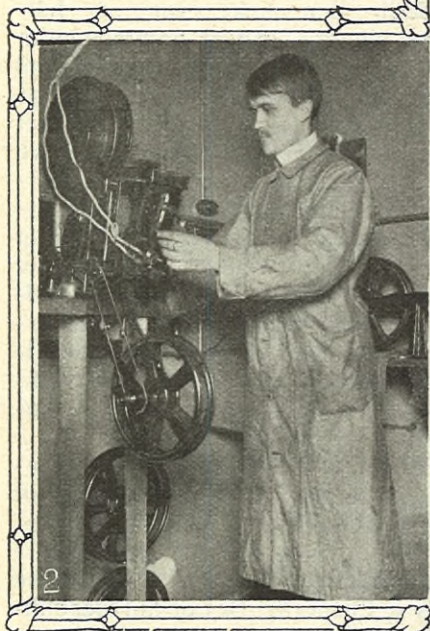
RIKSCENSUREN för biografteatern har varit i gång öfver ett kvarts år, men under denna tid har den endast under mycket korta pauser njutit arbetsro utanför publikens närmaste intressesfär. När genom fröken Marie Louise Gagners verksamhet i tal och skrift — hennes första artikel i frågan skrefs i Idun — och sedermera biografkommitténs arbete uppmärksamheten blifvit väckt på hvad slags kost det var, som

världen.

Några ord om biografindustriens uppkomst och utveckling.

emot att utöfva någon liten kontroll på kontrollen, att följa med upp till Georg v. Rosens forna ateljé på Kungsgatan, där byrån är belägen. Det sägs att greve Rosen icke släppte in någon innan han genom en titt i en glasruta förvissat sig att besöket var välkommet, biografbyrån däremot står öppen från morgon till kväll för besökare af alla slag. Och sådana saknas icke. Det är bud från biografteatern som lämna och hämta films, biografägare eller deras om-

Från Statens Biografbyrå i Stockholm. 1. Projektionsrummet. 2. Maskinrummet. 3. Mätapparaten. 4. Censurerna under arbete; Dr V. Fev-

rell och fröken Marie Louise Gagner. 5. Kontoret. Till vänster kontorschefen fröken A. Sandström. A. Blomberg foto.

en del biografägare hade smak och samvete att bjuda vår ungdom, torde opinionen i allmänhet ha understödt pedagogernas fordran på kontroll. Men när förslaget till biograf-förordning gick igenom i riksdagen och kontrollen kom, kallad med det tråkiga namnet censur, då svängde på vissa håll opinionen rent mekaniskt. Det är sant att ett par fall af öfverdrivet nit förekommit, men af den ifver hvarmed man användt sig af dessa för att misskreditera hela biografbyrån, ser man lätt att allmänheten, sedan censuren kom, eggar biografägarna en omedveten sympati såsom den "förtryckta" parten.

Det varma eller låt oss hellre säga det lifliga intresse, som kommit statens biografbyrå till del, har föranledt oss att söka ge en bildlig och ordlig framställning af dess arbete. Vi erbjuda då den del af våra läsare, som icke ha något

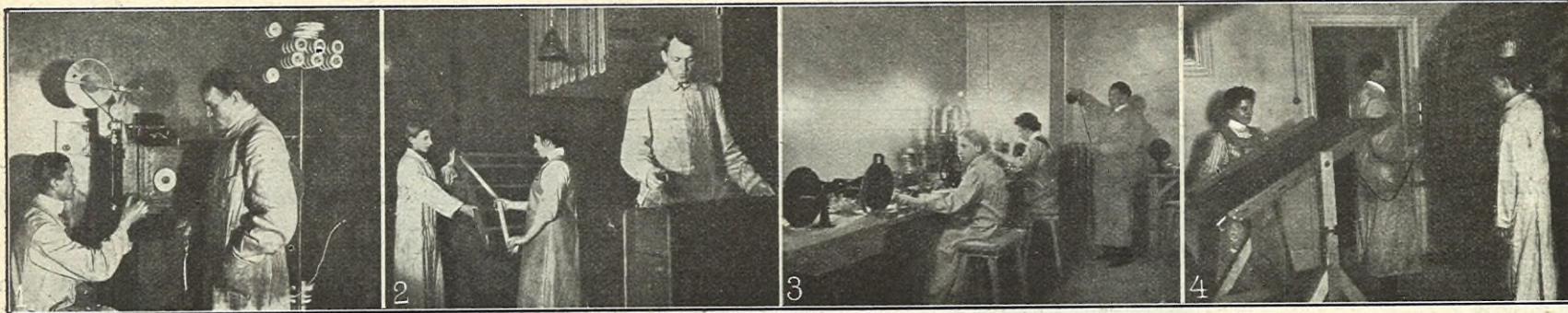

rell och fröken Marie Louise Gagner. 5. Kontoret. Till vänster kontorschefen fröken A. Sandström. A. Blomberg foto.

bud, som vilja framhålla sina synpunkter i fråga om ett program, synpunkter som icke alltid stämma öfverens med censorns, det är författare af biografskådespel, som tro att här är platsen för dem att bli af med sina verk, pressmän, biografintresserade från andra land o. s. v.

Förutom censorerna, fröken Gagner, doktor Fevrell och doktor Billström och tidvis två extra granskare, tjänstgör på byrån en personal af tre damer och en maskinist, hr Hagberg, "den man, som sett mest films i Skandinavien".

Fröken Gagner, som tjänstgör i dag, tar älskvärdt emot oss, låter oss komma innanför skranket och betrakta lokalerna. Den rosenska ateljén är delad i två hälfter, hvaraf den ena är kontor, den andra maskinrum med den allra nyaste uppfinningen i projektionskamera och en liten biografteater. I kontoret lägger man

FRÅN PATHÉ FRÈRES LABORATORIUM I STOCKHOLM. 1. KOPIERINGSAPPARATEN. 2. FRAMKALLNINGSRUMMET. 3. HOPSÄTTNINGSSALEN. 4. TORKRUMMET.

märke till stora staplar af bleckaskar, liknande blanksmörjeaskar, ehuru större: i dem ligga filmerna förvarade. Där står också en apparat med hvilken man mäter filmernas längd — antagligen liksom man mäter förbrytare: för att känna igen dem. En viktig del af kontorets möblering är lådfacket hvari byråns katalog förvaras. Där ligger ett kort för hvarje granskad film, upplagande dess nummer, namn, tillverkningsfirma, titel och längd samt en liten karaktäristik för bättre minnes skull. Det är nämligen inte säkert att icke en film som blifvit censurerad under titeln "Offret för sin kärlek" kommer igen under namn af "Oskuld in i döden" eller ännu något tredje och då gäller det att känna igen den äfven i den nya kapprocken. Katalogen består af en blandning af röda, gula och hvita kort, hvaraf den öfvervägande delen äro röda. Dessa beteckna films tillåtna för alla, gula kort dem som endast få ses af personer öfver 15 år och hvita de helt och hållet förbjudna.

Vi fråga naturligtvis: hvad är det för slag af bilder ni förbjuder?

Till svar tar fröken Gagner upp några hvita kort och låter oss läsa de betyg som föranledt deras relegering. Det visar sig vara s. k. dramer, innehållande ohyggliga sjuksjukscener, tortyr, särskildt raffinerade själfmord och vidriga sensuella scener, attentat och andra brott, fasantfulla konstruerade grufolyckor, operationsscener o. d. Ofta är en "moralisk tendens" förevändningen för att frossa i ohyggligheter, men till filmägarnas smärtsamma häpnad genomskådar censuren lätt knepet.

— Vore åldersgränsen för det som kan förbjudas för barn högre än hvad den är, kanske inga absoluta förbud behöfde göras, säger den kvinnliga censorn, men det är på 16, 17-åringarna vi böra tänka, när vi utfärda våra förbud.

Man måste, enligt under-tecknads mening, ge henne rätt däri. Man vet hvilket älsklingsnöje hos barn och ungdom biografen blifvit och äfven om man gärna medger att det icke lönar sig att hålla ungdomen okunnig om lifvets mörka sidor, så kan man icke inse att de vinna något i lifskunskap och visdom genom att upphetsa sig vid åskådandet af konstgjorda fador, vid hvilkas konstruktion man tyckes ha räknat på den perversa smak som finner sin vällust i brott och blod. Vi måste tänka på att det icke är ensamt den mera härdade stockholmsungdomen, som skall betrakta dessa dramer:

det finnes 200 biografier i landet, den minsta stad har sin och ut på landsbygden komma ju de ambulerande biografteatrarna.

Bredvid kontoret ligger projektionssalen, där de brokiga bilderna milvis köra förbi den duk som föreställer icke bara världen men mycket annat därjämte. Man beräknar, att redan ha kört 80 mil bilder eller ungefär vägen mellan Östersund och Linköping. Vid sitt

Granskn.-Nr.	Tillverkn.-Nr.
Tillverkn. firma:	Ant. ex.:
Filmens svenska titel (och den utländska):	
Filmens längd, före klippning:	: efter klippning:
Granskn.-avgift erlagd med:	
Ovanslående film får icke offentlig förevisas i Sverige.	
Stockholm den 19	
Biografbyrån.	
Anmärkingar:	
Beskrivning (rubrik och underrubriker)	

EN AF BIOGRAFBYRÅNS BETYGSBLANKETTER.

bord och sin lampa sitter censorn och gör anteckningar, efter hvilka hans dom faller, lydande på rött, gult eller hvitt kort, i det senare fallet rådför han sig dock först med en kollega. Kanske lyder domen bara på klippning af någon ful detalj — kanske tyvärr den som filmägaren betraktar som dramatis clou. Hittills ha absoluta förbud gjorts i sex fall af hundra.

Här inne anordnar nu fröken Gagner en liten förevisning af biografbilder af olika art, hvarvid vi få genomgå några af de olika sensationer biografen har möjlighet att på-

ivnga åskådaren. Och vi förstå att biografen är en makt som elden är det, nyttig och välsignelsebringande under klok kontroll, farlig om den kommer i farliga händer.

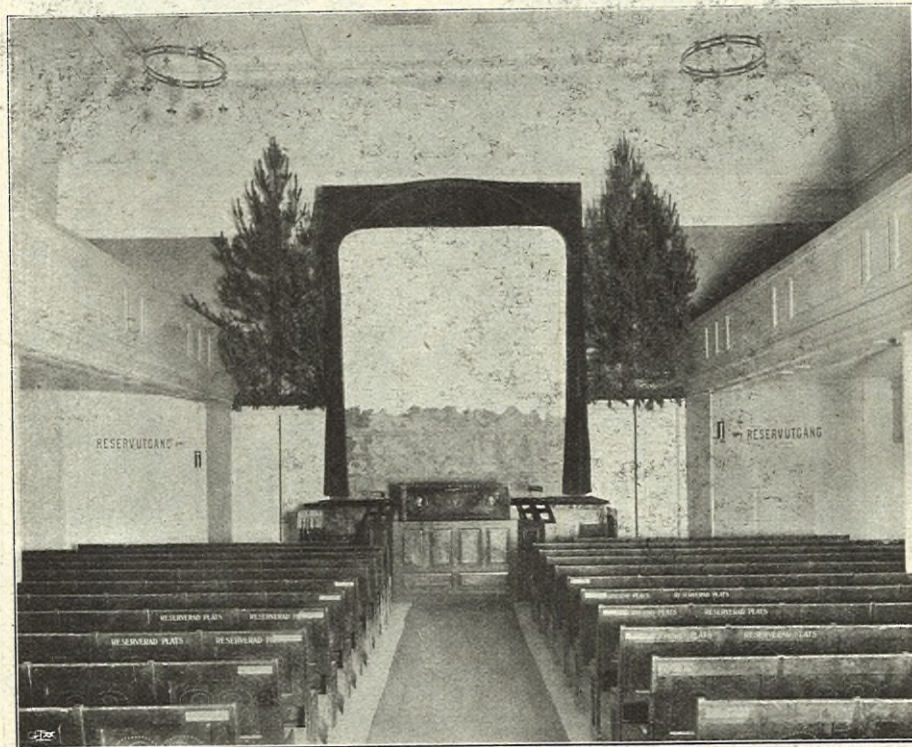
Censuren är ju emellertid endast den negativa sidan af det stora biograffänomenet, och det är alltför lockönde att i detta sammanhang ingå en smula på den positiva, för att vi skulle kunna afstå därifrån.

När den första biografen öppnades i Paris 1896 väckte uppfinningen det största uppseende oaktadt den icke var så fulländad som nu och endast naturscenerier framställdes. Den typ af films som alljämt användes är den Edisonska ehuru ständiga förbättringar gjorts å densamma. Under dessa 16 år har biograffillverkningen blifvit en jätteindustri, och en aning om dess storlek kan man få, då man hör att den stora firman Pathé frères i sina verkstäder öfver hela jorden tillverkar öfver 100,000 meter films om dagen. Endast i Frankrike sysselsätter firman 3,000 arbetare. En svensk firma af motsvarande art är Svenska Biografteatern, som redan försökt sig på filmillverkning och för närvarande planerar en utvidgning af denna verksamhet.

Framställandet af biograffilms är en ganska vidlyftig procedur. Enligt direktören för Svenska biografteatern, hr Magnuson, kostade det 20,000 kronor och ett oerhördt arbete att framställa ett sådant utstyrelsstycke som Regina v. Emmeritz. Det är hufvudsakligen de s. k. biografdramerna och de "komiska filmerna" som på senare tiden kommit på modet framför naturscenerierna och de aktuella bilderna, hvilka kosta ett sådant arbete. Då allt skall framställas pantomimiskt

måste effekterna göras så starka som möjligt. Ett sådant drama har ofta en mängd scener, och så måste platsen för dem utfäntas, hvarefter de särskildt engagerade artisterna tillsammans med instruktör, kulisser och kamera måste jaga till alla dessa olika orter. Sker inspelningen på trafikerad gata såsom hänt här i Stockholm kan den intet ondt anande vandraren få bli medspelande i underbara dramer. Men vanligen uppsökes en enslig ort där kulisserna uppställas och scenen inspelas framför kameran, medan fotografen vefvar på meter efter meter.

De stora utländska biograffabrikerna och här i Sverige Svenska biografteatern ha särskilda inspelningsteatrar, liknande stora glasateljéer, där deras stycken iscensätts och inspelas. Utom med vanliga

BRUNKEBERGSTEATERNS SALONG.

Trotjänarinna i 80 år.

ÄVEN OM man icke tror att trotjänarinnor äro ett utdöende

släkte, så måste man i alla händelser medge att de äro få som ägnat ett helt arbetslif af 80 långa år åt samma familj. Men med dessa korta och mycket sågande ord skulle man kunna sammanfatta den i dessa dagar aflidna 90-åriga Elin Danielsons historia. Vid 11 års ålder eller 1832 började hon sin tjänst som barnflicka i lagman Elfvings hus å Kampen nära Växjö, och ända till sin död arbetade hon för och lefde i samma familj hos en dotter till hennes första matmor. Från barnflicka avancerade hon till kammarjungfru och blef omkring 1857 kokerska, en befattning som hon skötte plikttroget till några dagar före sin död. Hennes kök var alltid fint som ett dockskåp, hennes högsta glädje var arbetet, och osjälvisk, ödmjuk och anspråkslös som hon var, tåkente hon minst på sig själf och mest på andras trefnad.

I den familj hon ägnade sitt lif var hon långt mer än en tjänarinna. Hon var en vän, en rådgifverska, ett stöd och hjälp i alla skiften, och förhållandet mellan henne och hennes matmor liknade det mellan mor och dotter. Det tomrum en sådan kvinna efterlämnar hör till dem, som tiden aldrig kan fylla.

Den som skrifver dessa rader hade vid hennes 90-årsdag i fjol tillfälle att se den gamla Elin, en fin och rar och prydlig liten gumma af smålandstyp, ofantligt rädd för att komma i tidningen — "hon var ju ingenting, och hade ingenting gjort, ingenting alls". Men fast hon själf skattade sitt lifsverk så ringa, veta vi ju att betydelsen af en sådan gärning och ett sådant föredöme, hur anspråkslösa de yttre konturerna äro, aldrig rätt kan mätas.

Hvad pressen säger om Idun landet rundt.

LAND DE MÅNGA VÄNLIGA uttalanden om Idun, som under dessa nyårsveckor förekommit hos våra kolleger från Ystad till Haparanda, göra vi idag ytterligare en liten axplockning som en pendant till de utdrag ur Stockholmspressen, vi tidigare meddelat.

Hallandsposten skrifer bland annat:

Den välkända och speciellt såsom en hemmens och kvinnans tidning uppburna veckotidskriften "Idun" fyller i år 25 år. Det var nämligen 1887 som numera aflidne Fritiof Hellberg under jämförelsevis anspråkslösa auspicias startade denna tidning. Knappast vågade han väl då hoppas, att den publikation af framstående litterär och kulturell betydelse, som den nu faktiskt är. Det Hellbergiska verket synes också efter grundarens död ha kommit i synnerligen goda händer. Författaren Johan Nordling, som, förut medarbetare, nu är "Iduns" utgifvare och redaktör, tycks icke spara någon möda för att befästa tidningens hederplats som de svenska hemmens, de svenska kvinnornas förmästa organ.

Bland det märkligaste som "Idun" uträttat torde böra särskildt omnämnas dess "upptäckande" af flere af våra främsta författarenamn, sådana som Selma Lagerlöf, Olof Högberg, Annie Oviding, hvilka genom "Idun" presenterades för den svenska allmänheten. Årligen utdelar tidningen ett Idunpris som belöning till någon kvinna, som gjort en mera värdefull kulturinsats. Priset, som utgår i ett belopp af 1,000 kr., utdelas af en kvinnlig akademi, bestående af nio framstående medlemmar. I år har detta pris tilldelats skolkökslärarinnan, fröken Lotten Lagerstedt i Göteborg, som startade den första skolkökskursen i Sverige, nämligen år 1894 i Göteborg och som vunnit stort erkännande genom inrättandet af de ambulatoiska skolköken.

Af hvad "Idun" kommer att bjuda på under det nyss ingångna jubileumsåret torde böra framhållas en artikelserie, som benämnes "Iduns jubileumsartiklar" och som kommer att fortgå genom hvarje nummer. Till denna serie, som skall om-

fatta tidens intressantaste spörsmål och forskningsresultat, utlovas bidrag af ett flertal de mest kompetenta och litterärt kultiverade pennor.

Allt tyder på, att det nya kvartsekel, hvari "Idun" snart ingår, icke skall bli mindre framgångsrikt och lyckosamt än det gångna.

Karlskronatidningen:

Tidningen Idun firar i år sitt 25-årsjubileum. Den grundades i dec. 1887 af J. F. Hellberg. I sitt flitiga afhandlande af såväl hushållsfrågor som hemlifvets ideella intressen träffade tidningen den kvinnliga publikens smak samt vann därigenom en betydande spridning. Hellberg afled 1906 och efterträddes då som redaktör af författaren Johan Nordling, hvilken alltsedan 1888 varit tidningens redaktionssekreterare. Under redaktör Nordlings ledning har Idun utvecklats allt mer och intar nu en rangplats inom sitt område.

Blekinge Läns Tidning:

Veckotidningen "Idun" kan i år fira ett jubileum, i det den nämligen nu har glädjen påbörja sin 25:te årgång. Grundlagd 1887 af Fritiof Hellberg, vann den en snabb framgång. Den satte, då den startades, till sin främsta uppgift att vara en kvinnans och hemmens tidning, och kvinnorörelsen har för sina vunna framgångar ej så litet, att tacka "Iduns" kraftiga och ofärliga arbete. Härjämte har den städse sträfvat att bjuda på en litterär afdelning af verkligt värde — det behöfver ju blott erinras om, att det var "Idun" som uppbyggade Selma Lagerlöf och Olof Högberg, många andra framstående författare och författarinnor att förtiga. På senare år och särskildt under den nuvarande redaktörens, hr Johan Nordling, insiktsfulla ledning har tidningen äfven i ord och bild gifvit en fyllig överblick öfver dagshändelserna, och den kan numera sägas bjuda på både en läsning och ett illustrationsmaterial, som intar en hög ståndpunkt och är af stort intresse för en och hvar, kvinna eller man.

Det är sålunda i hvarje afseende väl rustad, som "Idun" går att fira sitt 25-årsjubileum, följd af välönskningar från alla både gamla och nyförvärfvade vänner.

Smålandsposten:

Ett bemärkelseår för tidningen Idun är det innevarande, ty d. 1 januari 1912 ingick den så ypperst populära illustrerade veckotidningen för kvinnan och hemmet i sin 25:te årgång. Naturligtvis kommer den förträffligt redigerade tidningen att på ett aldeles särskildt sätt känneteckna detta sitt jubileumsår, och det nu utkomna första numret lämnar därom de bästa löften, och ett lockande program — vetenskapligt, kulturellt och populärt — är antydningvis redan upprättadt och i första numret infördt.

Vi vilja af hjärtat lyckönska kvinnornas i Sverige speciella organ till ett fortsatt framgångsrikt arbete i fosterlandets tjänst.

Örebro Dagblad:

Den kända och värderade veckotidningen "Idun" har utsändt det första numret af sin tjugufemte årgång. Grundlagd af Fritiof Hellberg har Idun under dennes efterträdare, redaktör Johan Nordling, från den mera blygsamma början som ett begränsadt fackorgan för kvinnornas i hemmen närmast liggande intressen så småningom vuxit ut att omfatta allt vidare kulturella områden. Idun har blifvit en aktuell, alltid vaken och pigg kulturtidning, där hvar och en af familjens medlemmar kan finna något för sig.

Karlstadstidningen:

Sitt 25-årsjubileum firar den välbekanta veckotidningen Idun under innevarande år. Att tidningen upplefvat en för en publikation af detta slag i vårt land så ovanligt lång lifstid bevisar att den alljämt haft en insiktsfull och klok ledning, som med säker beräkning fört den framåt i alla riktningar. Sitt minnesår firar Idun med åtskilliga speciella nyheter, särskildt att nämna en artikelserie af ett flertal framstående svenska män och kvinnor samt ett julnummer med porträtt af alla medarbetare under de 25 åren.

Norrlandsposten:

De svenska kvinnornas och hemmens förmästa tidning har nu börjat sin 25:te årgång och kan därvid blicka tillbaka på en för vårt land ovanligt framgångsrik verksamhet inom publiciteten. Från den blygsamma början af ett begränsadt fackorgan för kvinnornas i hemmen närmast liggande intressen har Idun efter hand vuxit till att omfatta allt vidare kulturella områden, till att allt klarare och fylligare spegla tidens andliga, sociala och praktiska lif.

För den svenska kvinnovärldens utveckling har Idun utan gensägelse varit en mäktig häfstång och tack vare samma utveckling har också Idun själf blifvit så stark, som den nu är.

Idun gratuleras till sin framgång under det första kvartseket och tillönskas en forfarande lyckosam utveckling.

teaterrekvisita är en sådan teater försedd med åtskilliga uppfinningar som möjliggöra åstadkommandet af alla dessa underbara bilder, öfver hvilkas framställande mången brytt sin hjärna. Framstående skådespelare ha ställt sig i biografens tjänst och en populär sådan kan ha ett gage af 100,000 mark årligen. Barn användas mycket vid dramernas inspelning och den ufomordenlige 7-8-åriga aktören "lille Fritz" som återkommer på många films har ett gage af 10,000 mark. Då hans lilla syster och mamma också äro engagerade vid biografen måtte det vara en välbärgad familj.

Sedan negativet är taget gäller det att framställa bilden, och när det är fråga om aktuella bilder måste detta ske i blixtnabba tempi. Det tillgår ju enligt samma regler som vid vanlig fotografering, med undantag af att allt har jätteproportioner såsom man kan öfvertyga sig om bl. a. uppe i Pathés laboratorium på Kungsholmen. Framkallningen och fixeringen sker i riktiga bassänger, för sköljningen lindas filmerna på ställningar och duschas i ett särskildt duschrom och torkningen sker med elektrisk kraft som sätter de väldiga bommarna i rörelse kring hvilka filmerna är lindad. Kanske den snabbhet, hvarmed själfva kopieringen sker, är det som slår betraktaren med största häpnad. Negativet och kopian dragas förbi en lampa och kopieringen sker så fort som man drar filmen. När det skall vara riktigt fint tonas filmerna, doppas i stora kar med "natteffekt" eller "solnedgång" resp. grönt och rödt. När kopian är torkad skall filmen öfverses och klippas eller skarvas, tillar insättas på sin plats o. s. v., därpå tvättas den i ett eget slag af tvättmaskin och kan slutligen profköras i projektionsrummet. Om det gäller, kan en film göras färdig till förevisning på två timmar. Har fotografen nu vefvat för sakta emedan han velat exponera filmerna så länge som möjligt skall han finna att hans figurer göra långa skutt, och att alla rörelser bli vilda och abrupta, det har då kommit för mycken rörelse på hvarje af de små bilder, som tillsamman framställa den sammanhängande rörelsen.

Sedan filmerna är afprovad går den ut till biografteatrarna, utanför hvilka kanske bildats kö redan innan kopieringen var verkställd. Hufvudstaden har som bekant ett femtiotal biografer, små och stora mer eller mindre eleganta, med mer eller mindre väl valda program. Den största biografen i Stockholm och öfverhufvud i landet är Brunkebergsteatern som rymmer flere åskådare än Intima teatern. Den är hvad man kunde kalla en reformbiograf, där programmet är på en gång roande och instruktivt, aldrig vädande till den sämre smaken. Det har visat sig att en bio med denna hållning har så stor publik att en utvidgning af teatern till nästa år blir nödvändig.

En rundtur just nu bland våra biografer ger oss för öfrigt ett på det hela taget fördelaktigt intryck af nivån för ögonblicket. Och vi fro, att när censuren får arbeta jämsides med de goda positiva krafterna inom facket, biografen skall komma att fylla den viktiga plats bland vår tids kulturbärare som detta senfödda barn af ingenjör- och skådespelarkonst så oförmodadt kommit att göra anspråk på.

ELIN WÄGNER.

Statistik för hushållet.

Mot insändandet af 1 kr. i frimärken till Iduns Tryckeri-Aktiebolag Specialafdelningen System, Bryggaregatan 17, Stockholm, erhållas franko 25 st. statistikkort. (Se artikeln i ämnet i Idun n:r 1 och 2!)

Santa Teresina.

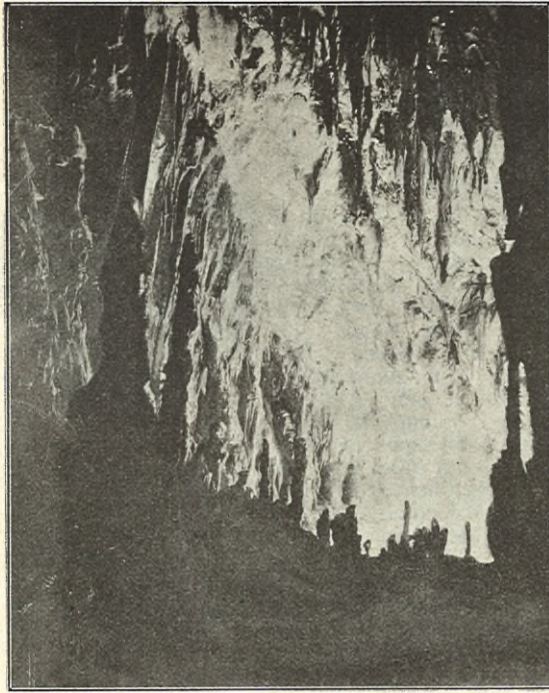
(Forts.)

IGNOR LOMBONI VAR EN smart man, men han var också en äkta neapolitanare, och när han samlat så mycket i kistan, att han kunde slå sig på stort, sökte han sig ut till Capri, köpte Santa Teresa och fick sin loggia och sina blommor att pyssla med, som han alltid drömt om. Och hustrun, som aldrig kunde glömma, att hennes salig far en gång varit en förmögen man, kunde här sättas i kloster — därmed slapp Lomboni de stora utgifter, som Neapel alltid drog med sig, när man som signoran hade fullt upp med förmögna släktingar. Men det bästa af allt var, att signor Lomboni fick friare händer än förr — det var inte endast fattiga, frysande kvinnor, som kommo till Pallonetto S. Lucia för att tigga om anstånd, det var också damer från Villa Nazionales brokiga eftermiddagsström, som sökte sig hit med sina sorger och modist-räkningar. Hela gatan Santa Lucia sade, att signor Lomboni också slagit sig på flickhandel med orienten, men det var också bara lite reklam, som han själf satt i gång för att få pratet i gång. Och när han, elegant och leende, på slaget fyra dök upp ur sin gränd för att bege sig till Capribåten, hälsade poliskonstapeln med en styf honnör borta från hörnet.

Det var emellertid inte endast tanken på att få blommor att pyssla med som bestämdt Lomboni för att köpa Santa Teresa. Han trodde sig vara mannen att en gång rensa detta augiasstall och skapa ett pittoreskt hotell midt i hjärtat af Capri. Men först och främst var det hans plan att bekämpa blåa grottan och leda turistströmmen till den hvita. Den hvita grottan strax under Monte Tiberio var inte en hafsgrotta som den blåa, det var en djup och mörk stalaktitgrotta, som dagern endast under några få minuter efter soluppgången kunde upplysa. Den var svårare att tränga in i än de öfriga grotterna, och skulle den helt kunna öppnas för turistströmmen, skulle man få spränga en port i själva klippväggen. Lombonis plan var också att anlägga ett litet elektricitetsverk under "Arco Naturale" och få hela grottan med alla dess silfverhvita pelare och stoder väl upplysta under hela dagen. Det behöfdes mycket pengar till företaget, och han gjorde allt för att intressera de penningstarka hotellägarna på Capri för saken. Aktiemajoriteten skulle han alltid kunna skaffa sig, och när guldströmmen väl blifvit inledd i hans silfvergrotta, skulle han krossa dem alla med Grand Hotell Santa Teresa och göra sig herre öfver Capri. Ah, de andra underbara grotterna, sirenerna därnere, skulle sedan få ligga som köpta danserskor vid hans fot! Han skulle regera som en ny Tiberius på Capri. Men han hade ingen tid att spilla. Han hade ett smygande njurlidande, och det blef att skynda på, om han ville komma först.

Signor Lomboni strök upp sina yfviga Umberto-mustascher och steg upp för de hundra trappstegen. Han hvisslade muntert för att få ekot till lif längst inne i alla de skumma hallarna och korridorerna, men när han trädde in till sitt, svor han genast öfver, att maten inte var färdig. Teresina stod med palmbladet och fläktade på glöderna. Signoran låg försänkt i bön inne hos den helige Sebastian och bad för vattenbärens eviga själ. Teresina neg djupt för sin herre och såg på honom med så strålande ögon, att han snart

"HVITA GROTTAN."

blickades. För öfrigt brukade han aldrig störa signoran i hennes böner och sade aldrig ett hårdt ord inne hos snäck-Sebastian. Inte för att han trodde det vara annat än tomma skal, allt det där, men den lilla lågan såg ändå så konstig ut, tyckte han, och man kunde ju aldrig veta, om det var sant hvad som sades, att en stor abbedissa en gång dött därinne och sedan forffor att stöna därinne om nätterna. Ja, signoran visste, hvad hon gjorde, då hon höll sig till Sebastian i dag, ty makaronerna behöfde ännu en halflimme, innan de kunde tagas från elden.

— Vattenbärens är död, sade hon, då anrättningen ändligen sattes fram. — Jag har fått låna lite aqua serina nere hos tyskens.

— Finns här då ingen brunn inom klostret? bröt Lomboni ut.

— Den har sinat för länge sen! klagade signoran. — Nu är där bara ödlor och skorpioner.

— Hämta upp dem då och sätt ner din Sebastian, så kommer kanske vattnet! — skämtade Lomboni. — Bara han inte drunknar!

Signoran himlade sig och suckade tungt, och signor sneglade bort mot hennes kammare, där dörren stod på glänt, så att den lilla lågan var synlig.

— Nåja, jag menade inte något ondt med det — sade Lomboni, — men det blir för dyrt att bestå sig med aqua serina i hvardagslag, menar jag.

— Du tror då inte på någonting! — klagade signoran, halft frånvarande.

— Jag tror på hvita grottan — svarade han. — Jag har mina helgon där, förstår du! Teresina kom med fiskfatet och bjöd.

— Har du fått något tecknad? — frågade signoran.

— Femtiotusen lire, men jag behöfver femtiotusen till.

Teresina stod åter i köket med sitt palmblad. Men hon hörde allt.

"BLÅ GROTTAN."

Berättelse från det nutida Capri af
NILS WILHELM LUNDH.

— Ah, femtiotusen! Och jag som inte har hundra lire en gång.

— Din Sebastian behöfver bara ett ljus! Han är säkert nöjd med det! Men min hvita grotta behöfver minst tio bågglampor.

— Sebastian! — bröt signoran ut, — han har ju paradiset, och hvad är din grotta mot paradiset! Men ja g! Jag, som är din hustru! Ja, nu måste jag säga det! Jag har ju knappast kläder på kroppen. Om ja g kunde få fara in till Napoli en gång och —

— Nu är du där igen! — muttrade Lomboni, — och lät jag dig fara till Napoli, skulle du komma tillbaka som en pariserdocka och bli till åtlöje för hela klostret. Jag känner dig!

— Åtlöje? Hvarför ska vi då bo här i fattigkvarteret?

— Jag måste bevaka mina intressen! Och förresten har man frid här. Ja g har frid, och du också!

Han sneglade åt dörrgläntan, och den lilla lågan fladdrade därinne, som hade någon gått förbi just nu.

Teresina kom in med orangemarmeladen, men de sågo henne knappast. Alla de skuggor, som i många år fördystrat deras samlif, gledo fram och ville ha plats vid bordet.

— Hade jag bara inte varit så ensam! — klagade signoran. — Hade min far lefvat!

— Ja, han skulle nu ha varit nittiofyra, — förklarade Lomboni helt lakoniskt: — Hur gammal är du egentligen nu för tiden, kära vän?

— Min far knusslade inte! Han var ingen smulgråt!

— Ja, hade han lefvat, skulle han säkert tecknat de femtiotusen på min lista. Synd att lavan skulle begravva alla hans vingårdar!

— Skönt, att lavan tog dem, och inte du! — skrek hon, — ah, jag kan se, hur blek du stod där! Och högt uppe glödde lavan!

Hon reste sig i extas och sträckte armen upp. Så satte hon sig med en duns och gömde ansiktet i sina händer.

— Ja, som lavan kom till våra vingårdar uppe på berget, så kom du till mig! — snyftade hon. — Hvad är det nu kvar af mig. Och jag, som drömde så vackert om allt! Ja, då var jag ung, och ingen var så god som du, tyckte jag. Du får säga, hvad du vill, men på den tiden älskade du mig, det vet jag, det tror jag!

— Ja, ja, glöddande, alldeles som lavan vingårdarna! svarade han med hennes egen stora gest och brast ut i gapskratt.

Hon hörde inte på det örat.

— Jag har ingenting kvar nu! — fortfor hon drömande och knöt händerna om sitt mjölhvita ansikte. — Hade jag åtminstone haft ett barn, men inte heller den glädjen unnades mig. O, helige Sebastian!

— Ja, skulden är inte min, det vet du! — svarade han kort och vecklade ut en tidning framför den lilla lampan, som endast kunde sluta själfva bordet inom sin strålkrets. — För öfrigt har du ju Teresina.

Han spratt till och stirrade mot dörrgläntan. Den lilla lågan därinne flämtade häftigt, och en skugga gled öfver golfvet.

— Är det någon därinne! — ropade han och sprang upp. Men det var bara Teresina, som, utan att han märkt det, gått dit in för att stänga fönstret.

— Hon går då också så tyst i sina halmtofflor, — sade Lomboni. — Vi får skaffa henne ett par riktiga skor, stackars barn.

(Forts.)

Wethergren's
KAPPOR
&
KOSTYMER

**OMSÖRGSFULASTE ARBETE
STILLEVA MODELER
ERHÅLAS I DE FLESTA
KAPPAFFÄRER I RIKET**

blancheras, d. v. s. lägges i kallt, saltadt vatten och får koka 2—3 min. utan lock och får rinna af på sikt och kallna. Den skäres i 7 skifvor (en af dem skäres i fina tärningar och lägges i såsen), hvilka penslas med smält smör och beströas med den hackade och i litet smör stekta löken. Skifvorna läggas i den öppning, som gjorts i biffen, hvilken tryckes till. Biffarna ingnidnas på båda sidor med kryddblandningen och penslas med litet smör. De halstras eller stekas i smör 6—8 min., hvarvid iakttages, att öppningarna läggas mot pannans skaft och detta lyftes något under stekningen, så att margen ej flyter ut. De uppläggs på varmt fat, såsen hälls öfver och anrättningen serveras med små stekta potatisar, öfverströdda med finhackad persilja.

Stekt potatis (f. 6 pers.). 1 lit. kokt potatis, 2 1/2 msk. smör (50 gr.), 2 msk. stötta skorpor, 1 tsk. salt (5 gr.), 1 tsk. socker (5 gr.), 1 msk. finhackad persilja.

Beredning: Potatisen skalas, skäres i 3 mm. tjocka skifvor eller jämna tärningar. Hälften af smöret brynes i en stekpanna, potatisen lägges och beströas med en blandning af de stötta skorpor, salt och socker. Resten af smöret lägges öfvanpå och potatisen brynes under det pannans skakas flitigt. Sist öfverströas persiljan och potatisen serveras genast till stekt fisk och kött.

Valnötstårta (f. 12 pers.). 1 hg. valnötter, 225 gr. florsiktadt socker, 6 ägg, 2 msk. vatten, 50 gr. hvetemjöl, 1 tsk. bakpulver (3 gr.), 40 gr. torr potatismjöl.

Till pannan: 15 gr. smör, 3 msk. stötta skorpor.

Till fyllning och garnering: 125 gr. valnötter, 6 del. extra tjock grädda, 2 msk. socker (30 gr.).

Beredning: Valnötterna knäckas och malas. Florsöcket siktas och röres med äggulorna och vattnet omkr. 3/4 tim., därefter tillsätts valnötterna, hvitemjöllet siktadt med bakpulvet och potatismjölet. Sist nedsätts försiktigt de till hårdt skum slagna äggvitorna och massan fylls i smord och brödbeströdd form eller stekpanna. Tårtan gräddas i en för varm ugn omkr. 40 min. De öfriga valnötterna knäckas, de helaste sparas till garnering, de andra hackas tamligen fint. Grädden vispas till hårdt skum och sockret tillsättes. Det tjockaste gräddskummet användes till garnering af tårtan, det öfriga (omkr. 1/3) blandas med de hackade mötterna och användes till fyllning. Tårtan stjälpes upp och klyfvės, när den är kall, i 2 bottnar, mellan hvilka fyllningen lägges. En del af grädden bredes öfver tårtan och med resten garneras den i sneda rutor genom krusig garneringssträtt. I rutorna läggs de hela valnötterna. Tårtan kan äfven garneras med frukt och gelé.

Pudding af kalfstek (f. 6—8 pers.). 4 hg. stekt, benfritt kalfeller hönskött, 1 hg. rått, benfritt kalfkött, 2 hg. brödpånad, 3 msk. smör (60 gr.), 4 ägg, salt, hvitpeppar, 1 msk. finhackad portug. lök, 1/2 msk. smör (10 gr.) till löken, 5 del. grädda.

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Det stekta köttet hackas fint, det råa males 3 ggr. genom köttkvarn och blandas med det stekta. Det råa köttet kan uteslutas, men puddingen får finare smak om det användes. Panaden brynes lätt i 1 msk. af smöret, lägges i ett fat och det kalla smöret iblandas genast. Därefter röras äggulorna, en i sänder, jämte kryddorna, och den finhackade löken, fräst i smöret. Köttet blandas väl med panaden och så mycket grädda tillsättes, att färsen blir som en tunn gröt. Sist nedsätts de till hårdt skum slagna äggvitorna. Massan hälls i en smord och brödbeströdd form och gräddas i vattenbad i ugn, omkr. 1 tim. Puddingen kan äfven kokas i vattenbad öfvanpå spisen, men formen måste då vara försedd med tätt lock. Serveras med öfverblifven steksås, champinjon- eller murkelsås eller i enklaste fall med smält smör.

Stufvade abborrar (Blå portens) (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. vackra, jämna abborrar, 1 msk. salt (15 gr.), 180 gr. smör, 4 msk. groft hackad persilja, 1 msk. hackad, färsk dill, 2 msk. mjöl (20 gr.), 1 del. vatten.

Beredning: Abborrarna fjällas, tagas ur (rommen tillvaratas), sköljas

Ännu är det ej försent att
verkställa prenumeration å

IDUN

för det nya året.

Alla nummer erhålla äfven de, som
prenumerera under januari månad.

Starkt aptitgivande,
gifver Vasens (f. d. Nordstjernans) »Ferrol» de bästa resultat vid b'odbrist och allmän svaghet. »Ferrol» är ett Järncaseinpeptonat som med lätthet upptages i blodet. På alla apotek till 2 kr. fl.

ÄKSTROMS
JÄSTMJÖL
ÖREBRO KEM-TEKN-FABRIK

Pannkakor,

Plättar och Kött-Bullar

Oil porösa och läckra om vid tillagningen litet af Lagermans Bakpulver

Tomten
tillsättes. Se bruksanvisningen.

J. & SWARTZ'
HÖGSTA HVETEMJÖLSTYPP

(GROFMALEN) (FINMALEN)

"SNÖFLINGAN" "SVANEN"

J.G.S. NORRKÖPING

A.C. SVENSSONS
KNÄCKEBRÖDSBAGERI
GÖTEBORG SVERIGE

Etabl. 1860.

Äkta Göteborgs-Knäckebröd.

Hygienkontrollant:
Dr. G. Hjort af Ornäs.

Tel.: 11 & 929.

Sparkling Hock.

Naturligt mousserande fruktvin från Knutstorp. Söt och Torr å 3: 25 pr 1/2 butelj.
Förvaras liggande och serveras vid källartemperatur + 12°.

Till salu i hvarje välsorterad Speceriaffär inom riket.

Akt.-Bol. H. G. Groms & Son.
Göteborg.

Patent! **Hafregryn och Hafremjöl**

Gyllenhamnar

Känner ni trötthet, behöfver ni krafter, åt hvarje frukost GYLLENHAMMARS pat. Hafregryn och Hafremjöl — tröttheten försvinner. Tillverkas under läkares kontroll.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 28 JAN.—3 FEBR. 1912.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; ansjovisgratin; chateaubriand med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Sparrispuré; krustader med hummerstufning; gökalkstiek med legymer och salader; valnötstårta.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; plättar med sylt; mjölk; kaffe eller te. Middag: Pudding af kalfstek; soppa på apelsinsaft med skorpor.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; pytt i panna med rödbetor; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Vegetarisk jordärtskockspuré med rostadt bröd; stufvade abborrar med potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; pannbiff med potatis; kaffe eller te. Middag: Ärtpuré med stekta brödtärningar; bräckt skinka med potatismos.

RECEPT:

Chateaubriand I (f. 6 pers.). 750 gr. oxfilé, 1 hg. oxmärg, 2 msk. hackad chalottenlök, 1/2 msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, 4 msk. smör (80 gr.).

Sås: 1 msk. smör (20 gr.), 2 tsk. hackad chalottenlök, 1/2 del. köttsky, 1 1/2 del. god buljong, 1 msk. hvitt vin, paprika, 1 msk. finhackad persilja, 1 msk. oxmärg i fina tärningar.

Beredning: Såsen kokas först: smöret fräses, löken lägges och brynes vackert, köttskyn, buljongen och vinet tillsätts, få ett godt uppskok och passerar genom sikt. Såsen får därefter koka upp, afsmakas med litet paprika, och sist nedröres persiljan och oxmärgen.

Filén torkas med en duk, urvriden i hett vatten. Alla yttre senor och hinnor borttagas noga, hvarpå filén skäres i 6 skifvor, hvilka utklappas lätt. I hvarje skifva göres en inskärning från sidan, så att en liten öppning eller påse bildas. Margen, som bör ha legat i vatten i 1 tim. för att blodet skall dragas ur,

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER

Rikhaltiga variationer. Begär prisk. Tidaholms Bruk, Tidaholm.
Kungl. Hofleverantör.
Försäljningsmagasin: Beridarebangatan 27, STOCKHOLM.

mycket väl, torkas med fiskhandduk och fenorna klippas bort. De gnidnas in- och utvändigt med saltet och få ligga 1 tim., hvarefter de äro torkas. En kastrull belägges med en del af smöret, abborrorna ställas däri tätt intill hvarandra med ryggarna upp och mellan hvarje hvarf lägges resten af smöret, fördeladt i flockar, persiljan, dillen och mjölet. Vattnet tillsättes och fisken får sakta koka med tätt slutet lock 15—20 min., under tiden skakas kastrullen då och då, så att fisken ej bränner vid. Den lägges upp på varm karott med alla huvuden åt en sida, såsen vispas upp, afsmakas och hälls öfver fisken, som garneras med rommen, hvilken kokats i saltadt vatten och skurits i skifvor. Serveras med kokt potatis. Abborrarna kunna äfven skäras i filer och skinet tagas bort (på huvud, ben och skinn kokas då buljong, som användes till stufningen), de anrättas för öfrigt på samma sätt.

Sill i papper (f. 6 pers.). 4 små, salta sillar, 80 gr. smör, 2 ark hvitt skriffpapper.

Till stekning: 3 hg. flottyr.

Beredning: Sillen får ligga i vatten 24 tim., hvarunder bytes vatten 2 gånger. Den fläs, tagas ur, sköljes väl och torkas med en fiskhandduk. Huvud och stjärt skäras bort och äfven ryggbenet om så önskas. Pappersarken delas itu, klippas ovala och bestrykas med smör på så stor fläck sillen upptar. Sillen lägges därpå, kanterna hopvikas lätt öfver hvarandra, hvarefter sillen lägges i en stekpanna med flottyr och stekes omkr. 5 min. Pannan sättes därefter i varm ugn, tills papperet blåst upp som en ballong. Den serveras med kokt potatis.

Kokt höns (f. 8—10 pers.). 2 unghöns på omkr. 3 kg., 2 tsk. salt (10 gr.), 1 1/2 hg. späck i 2 skifvor, 1 1/2 lit. höns- eller kalfbuljong, 1 liten klyfta portug. lök, 4 persiljestjälkar, 2 mejlikor, 5 hvitpepparkorn.

Beredning: Hönsen plockas, svadas, urtagas, sköljas väl och få ligga i vatten 6 tim. De upptagas, torkas in- och utvändigt med en duk, gnidnas med saltet, uppsätts, beläggs med späcket, som fastbinds med fint segelgarn, förut doppadt i kokande vatten. Hönsen läggas i en kastrull, som ej bör vara vidare än att de nått och jämnet rymmas, den kalla buljongen hälls, får koka upp, skummas väl, hvarefter löken, persiljan och kryddorna iläggas. Hönsen få därefter ej koka utan endast ligga i spadet, som bör hållas vid + 90 gr., tills de äro möra, eller 2—3 tim., beroende på hönsens ålder. De upptagas och hållas varma i vattenbad. Spadet hopkokas och därpå beredes ljus champinjon-, tryffel-, tomat- eller ostronsås. Hönsen skäras och uppläggs på fat, så att de se hela ut, garneras med salad, persilja och, om så önskas, med skifvor af tryffel eller champinjonhattar, frä-

Fyrtornets
RADHES
Ansjovis i Ostronsås
Erkändt bästa inläggning.
För finsmakare!

Original SINGER SYMASKINER

Världsberömda.
SINGER & O
SYMASKINS AKTIEBOLAG
Filiales i alla större städer.

Hotell Excelsior,
med restaurat och tvättnrättning,
Stockholm C, 35 Birger Jarlsgat.,
motsvarar de bästa af utlandet's Christliche Hospize och Temperance Hotels. Lämpligt för damer och familjer. Inga drickspengar.

KALMAR ÅNGVARN'S
HAFREGRYN.

Bäcksins
Amerikanska
Jästpulver.

Drygt — Billigt
— Verkningsfullt.

Hvarje morgon nybakadt hvetebrod lika tort som kaffet kokar. (Se härom i hvarje burk innesluten bruksanvisning.) Säljes öfverallt.

• • OSCAR BÄCKSIN, GÖTEBORG • •

Mellins Food

är bästa kraftnäring för svaga, klena barn i alla åldrar.
Förordas af läkare.
Köpes i apotek, specieri- & drogaffärer.

Annonsera i Idun!

lakttag själf den försökande in- verkan som

Oxygenol-Tandpulver

utöfvar på Edra tänder vid flitigt begagnande. Dess verksamma beståndsdelar stärka tänderna och gör dem hvita på grund af sin blekande förmåga. Uppfriskar tandköttet.

Sejon

Dantar och Strumpor.

INREG. VARUMÄRKE

PRIMA KVALITÉ! **BÄSTA UTFÖRANDE!**

HVARJE PAR STÄMPLADT MED OFVANSTÅENDE VARUMÄRKE

FINNAS I ALLA VÄLSORTERADE SYBEHÖRS - MANUFAKTUR - & KORTVARUAFÄRER.

sta i smör. Serveras med ris eller kokt potatis. Såsen serveras i såsskål.

Pastej med fågelstufning (f. 6 pers.).
Mördeg: 225 gr. mjöl, 1 hg. smör, 5 gr. salt, 10 gr. socker, 1 dcl. vatten, 1 äggula.

Fågelstufning: Rester af höns eller annan fågel (3-4 hg.), 1 lit. vatten, 1 tsk. köttextrakt, 1 tsk. salt, 1 bukett, 2 msk. smör (40 gr.), 5 msk. mjöl (50 gr.), 6 dcl. fågelbuljong, 1 msk. tomatpuré, salt, hvitpeppar, 1 äggula, 1-2 msk. mader.

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.).

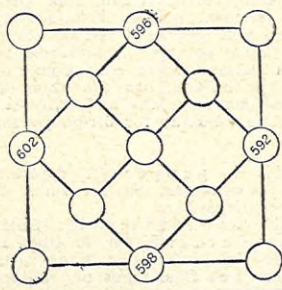
Beredning: Mjöllet siktas på bakbordet; smöret som bör vara kallt, fördelas i flockar i mjölet och inarbetas hastigt med fingerspetsarna, tills blandningen blir jämn och ljusgul till färgen. Då tillsätts kryddorna, vattinet och äggulan rasat och degen knådas ett par gånger, rullas till en boll, lägges genast i en servett och ställs på kallt ställe att vila 1 tim. Rester af fågel skäras i skivfor. Skrovet hugges sönder och påsättes att koka i 1 lit. vatten, tillsatt med köttextrakt, saltet och 1 bukett (1 purjolök, 3 persiljestjälkar, 1 selleritopp). Buljongen får koka omkr. 2 tim., eller tills den har god smak, då den silas och skummas. Smör och mjöl fräses 2 min., buljongen tillsättes och såsen får koka 5 min. Den afsmakas med tomatpurén och kryddorna, afredes med den vispade äggulan och sist nedröres vinet. Degen kaflas ut till omkr. 1/2 cm. tjocklek och därmed beklädes en väl smord, slät pastejform. Degen bör hänga 2 cm. ut öfver formens kant. Fågelskivorna läggs i och så mycket säs pahalles, att den nästan täcker köttet. (Resten af såsen spädes med mera buljong och serveras till pastejen.) Kanten, som hänger öfver formen, vikes öfver stufningen och ett lock af degen pålägges. Det garneras med figurer af degen och penslas med uppvispat ägg. Pastejen gräddas i varm ugn omkr. 1 tim. Formens ställs på ett fat med tätpapper och omviras med en bruten servett.

Sjömansbiff (f. 6 pers.). 1 kg. utskuren biff, oxhare eller benfritt innanlår, 2 tsk. salt (10 gr.), 1/2 tsk. vitpeppar, 1 msk. mjöl (10 gr.), 1 stor portug. lök, 3 msk. smör (60 gr.), 1 lit. potatis, 5 dcl. kokande vatten, 1/2 tsk. fast köttextrakt, 1/2 - 1 dcl. hvitt vin eller scherry.

Beredning: Köttet, som bör hafva hängat, tills det är riktigt mört, torkas med en duk, urvriden i hett vatten, skäres tvärs öfver muskeltråderna i omkr. 1 1/2 cm. tjocka skivfor, hvilka bultas med en fuktig köttklubba eller köttklapp, tills de äro tunna, men få ej bultas sönder. Biffarna beströs med en blandning af saltet, vitpepparn mjölet. Löken skalas, skäres i skivfor och brynes vackert i hälften af smöret. Potatisen skalas och skäres i 1/2 cm. tjocka skivfor. En bifkokare smörjes med resten af smöret, och däri läggs hvarvis biffarna, löken och potatisen; på potatisen strös litet salt. Vattinet, tillsatt med köttextrakt jämt vinet, spädes på, locket pålägges och anrättningen får sakta steka i ugnen eller på spisen omkr. 1 1/2 - 2 tim., eller tills köttet är mört. Biffen serveras ur kokaren. Vinet kan uteslutas om så önskas.

VECKANS PRISTÄFLING

PRISTÄFLING N:R 4. TAL OCH ÅRTAL.

Talen från 591 till och med 603 skola insättas i de 13 cirklarna, så att summan, antingen man räknar ihop talen vågrätt, lodrätt eller diagonalt, skall ge årtalet 1791. De redan insatta talen behålla sina platser.

Lösning insändes undertecknad med namn och adress till Red. af Idun senast den 11 februari 1912. Å kuret bör angivas pristäfling n:r 4. De två första rätta lösningar, som vid den därefter verkställda granskningen påträffas, erhålla följande pris: 1:sta pris: en försilfrad brosch eller också böcker - fritt val - till ett värde af 10 kronor. 2:dra pris: böcker till ett belopp af 5 kronor.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 52 TEATER-REBUS.

Många typer på första raden. En annan lösning är: Scala. Vid den företagna granskningen af de insända lösningarna ha de två först påträffade rätta lösningarna lämnats af följande personer, hvilka alltså erhålla de utfästa prisen: Första priset: Kassör N. Pettersson, Limhamn. Andra priset: Fru Lotten Almers, Alingsås.

TIDSFÖDRIF.

ANAGRAM.

1.

Han kom med sång under vårens dagar

Och byggde bo i de gröna hagar.

2.

Af värslod aldrig hon blifvit smekt,
Och värvind aldrig med henne lekt.
Men nu hon bildar i höstsolglans
Med fagra systrar en praktfull krans.

3.

Hvad ej med någon man göra må
Och allra minst med värlösa små.

4.

På höga klippan vid strömmens sida,
Det står så fridfullt det hemmet blida,
Som plantat kärlek och tro och nit
Hos mången hjälpsam samarit.

5.

Hvad en konstnär på metallen blanka -
Ett namn, ett vapen, ett blad, en ranka.

6.

Nyss hördes sorl utaf gästers hop,
Och salen genljöd af skratt och rop.
Men tyst det är nu kring festsalsbordet,
Ty gästerna äro: - sjätte ordet.
F. M. C.

METAMORFOS.

Espe stal matskedar.
Af ofvanstående, ordnadt på annat sätt fås namn på en artistisk produkt.
L. B.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖDRIFVET I N:R 3. GATAN: Ett hål.
ANAGRAMMET: Justitieombudsman.
TANDSTICKSUPPGIFTEN: Lägg 5:te stickan på 2:dra, 3:dje på 7:de, 4:de på 1:sta och 6:te på 8:te.

Äkta Schweizer-Broderier

till underkläder m. m.
Åter inkomna i stort urval.
Begär profver!
Alla profver sändas franko.

A.-B Nordiska Kompaniet, Stureplan, Stockholm.

RAKNEUPPGIFTEN:

8	1	6
3	5	7
4	9	2

BORTPLOCKNINGSGATA: Gåskarl, asklär, åskar, krås, sår, rå, å.
PARAGRAM. Ellen Key: E - vig - het - en, Lust - gård, Lind - blom - mor, En - vis - het, Nöt - shri - kor, Kli - mat, Ek - ål - lon, Y - tor.

SVAR

(Forts.)

N:r 15. Norra Inackorderingsbyrån, Malmkillnadsgatan 27 samt Nya Inack-Byrån Jakobsbergsgatan 34 1 tr. ö. g. båda i Stocholm.

N:r 16. Lägg spetsbottnen på tyget, träckla fast den väl och sy sedan fast den med smal langett, hvarefter tyget bortklippes under. Ni kan äfven sy spetsbottnarna direkt på tyget såsom vid baldyring. The little girl.

N:r 17. Tvätta sig med tjärtvål om kvällarna samt en stund efter i svafvelblomma (som fås å apotek) upplöst i mjölk eller vatten. I msk. svafvelblomma i en liter vatten. Blandningen kan användas flera gånger efter hvarandra. A. B. N.

— Tvätta med riktigt varmt vatten och öfverfettad tvål, skölj efter med kallt vatten, torka väl med mjuk handduk därefter med sänkskinn. Ingnid huden med lanolin om kvällarna, medan huden är fuktig efter tvättningen. Glycerin med tillsats af citronsaft är ett utmärkt medel att ingnida efter morgontvättningen.
L. S.

— Ett enkelt och utmärkt medel mot torr hud är enligt egen erfarenhet Cold Crem, som ni själf kan tillaga. Ingredienserna därtill köpes i drogaffär eller apotek. Jag har dagligen i många år använt sådan för min hud, som också är torr, med resultat att den nu vid 46 år är mjuk och smidig samt nästan utan rynkor.

Receipt: 30 gr. hvitt vax, 60 gr. söt mandelolja, 10 gr. glycerin och för 10 öre Eau de cologne.

Tillredning: I en panna vatten sättes en skål med det i små bitar sönderbrutna vaxet och då det smält röres sakta mandeloljan, glycerinet och eau de cologne. Då det är sammanblandadt tages skålen upp och röres cremen så länge till den är mjuk och smidig. Denna crème ingnides med handen i ansiktet morgon och afton omedelbart efter hvarje tvättning och då ni går ut i kallt och blåsigt väder. Försök, och ni skall som jag och många jag rekommenderat det, bli belåten med resultatet.

N:r 18. Om ni skall upprätta hembageri lär ni er väl bakning bäst i en hushällsskola, det lär väl finnas sådana i flera skånska städer. Men att vara volontär i ett välrenommeradt hembageri, som ej kan frukta konkurrens och därför låter er lära konsten blefve kanske billigare. Där kunde ni ju äfven få några goda ekonomiska råd.

N:r 19. På Wahlströms och Widstrands förlag i Stockholm finnes bland samlingen »Små spelböcker» äfven en »6. Bridge» till ett pris af 50 öre. Nordiska kompaniet har äfven »Regler för auktion-bridge» efter bästa engelska källor. A. B. N.

N:r 20. Idén att resa omkring och hålla kortare väfnadskurser tyckes vara god, men vore det inte klokast att höra er för om icke den tanken redan är utförd och huru. Tillskrif t. ex. ledaren af Sv. Hemslöjd fr. Zickerman, Biblioteksgatan 12, Sthlm. K.

Begär COLMAN'S BLÅEELSE

Höfleverantörer.

I tärningar och påsar.

Gör linnet hvitt som snö.

J. & J. COLMAN, Ltd., LONDON, ENGLAND.

Då Ni köper bönkaffe, ger Ni alltid ut en del af Edra pengar utan ringaste nytta och - skadar Eder hälsa!

Köp - "KATHREINER!"

"Det är fråga om Eder hälsa."

BÄTTRE SIDEN ÄN SCHWEIZER-SIDEN FINNES ICKE!

Begär prof på våra nyheter i svart, hvitt eller kulört: Duchesse, Voile, Satin souple, Taffetas, Crêpe de chine, Eolienne, Côtelé, Mousseline, 120 cm. bredt, från 95 öre metern, sammet och plysch till klädningar och blusar, äfvensom broderade klädningar och blusar i batist, ylle, lärft och siden. Vi sälja endast garanteradt solida identyger direkt till privatpersoner, porto- och tullfritt till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern S 3 (Schweiz).

Sidentygs-Export. - Kungl. Hofl.

LILJEHOLMENS

Stearinfabriks-Aktiebolag

Kungl. Höfleverantör

STOCKHOLM Sö.

Kronljus	Kanalljus
Stakljus	Grenljus
Lyktljus	Julgransljus
Altarljus	Cykelljus

Illuminationsljus

Pianoljus "Splendor" i engelsk typ.

Endast superior och prima ljus äro stämplade "LILJEHOLMEN"

Lättantändliga vekar enligt svenskt patent N:o 16705

FABRIKSMÄRKE

AXA

HAFREGRYN HAFREMJÖL

Till följd af den raska omsättningen af AXA, finnas inga gamla paketer liggande i butikerna, hvilket annars lätt blir fallet med fabrikat, som säljas mindre. Hafregryn skola vara så färskas som möjligt. Vid längre tids lagring förlora de såväl i näringsvärde som smak.

Begär därför alltid AXA, då kan Ni vara säkra på att få det bästa som finnes.

Till svaga och plågade!

Läs denna gratisbok!

Till hvar och en, som vill insända denna kupong, sända vi gratis och försäglad vår fint illustrerade bok angående orsakerna till o. botandet af sjukdomar. Boken är skriven på ett tydligt sätt och förklarar många saker, som Ni borde veta. Den omtalar, huru Ni i hemmet kan genomgå en effektiv behandling utan droger och mediciner.

Elektriciteten är naturens medicin. Den botar varaktigt, och Ni borde känna den bättre. Ni skulle ej kosta ett enda öre på andra medel. Om Ni lider af svaghet af något slag, Reumatism, Rygg- o. Höftvärk, Variocelle, Nervrubbingar, Kraftnedsättning, Mag- eller Lefverlidanden, så skall Ni ej försumma att skaffa denna bok. Vänta ej ett enda ögonblick längre.

Klipp ur denna kupong med ens och skicka oss den med namn och adress. Vi skola då sända Er bok med omgående, utan hvarje kostnad. Gör oss ett besök, om Ni kan göra så.

Telefoner: Fiks 8908. - Allm. 7648.
Svenska Elektriska Institutet,
Afdeln. 15, Hamngatan 24,
STOCKHOLM.

Berndorfer Ren-Nickel-Kokkär!

med vidstående fabriksmärke

äga inga för hälsan skadliga egenskaper; äro de i längden billigaste kokkärnen; behöfva ej förtennas; angripas ej af soda; återköpas med kr. 4.50 per kg. Lager hos Bosättnings- och Järnaffärer. Priskvantanter genom

Max Däumichen, Stockholm.

Nu har MEHNERIT utkommit i marknaden.

Hvad är MEHNERIT? Ett nyuppfunnet, patenterad rengörings- och blekningsmedel för klädtvätt. Intrygad vara synnerligen effektiv! Fullkomligt oskadligt! Kläderna tvätta sig så godt som själva! Kokningen öfverfödig! Billigt, tids- och arbetsbesparande! De alla bästa vitsord från talrika förbrukare! Rekvideras profs- ts, bel sådana ä kr. 1.85, half ä 1 kr pr st., från

Fabriks- och Handelsaktiebolaget S: Eric,
R. T. 2827 Stockholm, Götgatan 11. A. T. 818 72.
Agenter antagas!

DIALON

Tusentals Professorer och Läkare rekommendera DIALON såsom det verksamaste och angenämaste inströuder för såväl små barn som vuxna; mot stark utdunstning, skaf, inflammation och rodnad i huden, virbrännsår, hudklåda, liggsår och talrika hud sjukdomar. - Finnes ä alla apotek.

Jg. Schwedin

wird in Kl. Töchterpens. liebevoll aufgenommen. Mässig. Pensionsspreis. Ref. Decke, Steglitz-Berlin, Bismarckstr. 66.

Vid Krokens Konvalescenthem

emottagas året om såväl friska som kläna barn. Skolundervisn. Läkärvård. Begär prosp. Postadr. Fröved. Rikst. Sköfde 118 B. Upplys. äfven Sthlm allm. tel. Ö. 2317 kl. 6-7 e.m.

Rättvik, Märgården,

Pensionat och Hviloem (f. d. Sjurbergs pensionat). Bästa läge vid Siljan. Utm. rekreationsort. Hemtrefligt. (Ej bröstsjuka). Härliga skogspromenader! Billig helpens. Rikst. 19 A. Rättvik. Tillskrif Fru Kristina Märs.

Schweiz! Waldheim, Bern

Pension för unga flickor (16-20 år) Vackert belägen i en härlig park. Franska och tyska talspråk o. undervisning äfven i engelska, musik, målnings m. m. Vinter- o. sommarsport. Resor företagas till Italien o. sommaren tillbringas i Alperna. Ref. och prospekt erhållas genom majorskan Schenström Uppsala o. fröken A. Bergqvist, Linnégat. 11. Göteborg.

Gratis kurs.

I Örebro väfskola meddelas på grund af statsanslag kostnadsfri undervisning i spånad och väfnad under 3 månader 19 febr.-18 maj 1912, ät 10 frielever från skilda delar af landet. Ansökningarna insändas före den 10 februari till Fröken Dagmar Swidén, Väfskolans föreståndarinna, Örebro.

Idun

Nr 21. Från bikupan i Sthlm erhålles påbörjade arbeten. L. S.
— Från Margaretaskolan, 25 Kommandörgatan, erhållas lämpliga arbeten för 8, 10 och 12-åringar. Uppgiften sändas de omgående. Mäst slöjd- och syarbeten. Nick.
— Kartonger med påbörjade arbeten kan rekvideras från fröken O. Holmberg, Kungsgatan, Upsala, och äfven från Skandinaviska Konstslöjdsföreningen, Stockholm. Mignon.

Nr 22. Vänd eder till sekreteraren i vederbörande föreningar hvilken alltid står till tjänst med upplysningar. Föreningens för grafisk konst sekreterare är d:r John Kruse, Djursholm. Incognito.
Nr 23. I Mora bruka växtfärgningskurser hållas, förök att skriva till fru E. Zorn, Mora. I Göteborg har också funnits en växtfärgningsanstalt, och jag har icke hört att den upphört. K.
— I Iduns Hjalpräda för år 1905 finns en utmärkt afhandling om växtfärgning, efter hvilken ni på egen hand kan utföra arbetet. Incognito.

Nr 24. Olycklig hustru, er belägenhet är beklaglig, vill försöka ge eder ett godt råd då jag själf varit medlem af sådan familj, men där hustrun trots sjuklighet arbetat sig och 4 barn fram till en god ställning och barnen till friska arbetsdugliga människor. Då det är otänkbart lefva tillsammans med eder man sök då genom laglig skilsmässa göra eder och barnen fria, lugnet i hemmet kommer nu kännas som den största njutning om än arbetet många gånger skulle öfverstiga krafterna. Har ni söner blir det nog svårt om ni i framtiden skulle se dem på drinkarens väg. Tag till rads en man som har något inflytande i samhället och som kan gifva eder råd som vid sådant tillfälle behöfs. Talia också med prästen i församlingen han kan göra mycket för eder. Var så bara modig om än många gånger det kommer synas eder svart, och gå fram i den fasta öfvertygelsen att ni gjort ett godt försök, rädda edra barn undan fördärfvet. Se till att få arbete för något affär det lönar sig alltid, i annat fall sök sådant arbete ni haft innan äktenskapets ingående. Mignon.

Nr 25. Det blir nog ej svårt för ärlig och arbetsam få arbete. Ät barnen små vore det nog bäst med hemarbete. Då ni är kunnig i väfnad vore det nog bäst vända sig till något slöjdmagasin eller hemslöjdsförening t. ex. Malmöhusläns i Malmö och Helsingborg. Det brukar ju alltid finnas någon dam som intresserar sig för hemsöjd, vänd eder till henne, om det finns någon. Annonsera i annat fall efter llnnesömnad eller gå direkt till något llnnemagasin det lönar sig visst inte illa, och ni är ju inte heller ensam att arbeta. Mignon.

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA:
Walter M. Er hjärna måtte ha drabbats af missväxt.
E. — Lämpar sig nog bättre för en daglig tidsnings spalter.
Stina. Saknar tillräcklig udd för att göra sig.
Elvi. Ganska täckt, men kanske ni med tiden kan skriva ännu bättre. Kom då igen.
D. D. Antages. Tack!
I. Scotus. Vi äro ej benägna för allegorier.
Hamed. Skall komma vid tillfälle.
Harry. Af dylika spökhistorier går det tretton på dusinet.
Margit S. är en liten kläpare i facket.
Alla Moberg. Jo, för det första är nyåret nu några veckor gammalt, för det andra saknar ni förmågan ät besjunga det.
F. Någon vid tillfälle.
Stefana. Idel nonsens. Vill ni ha det returnerad, så insänd porto jämte adress, men uppriktigt sagt är manuskriptet ej ens värdt frimärket.
C. Trolle. Omöjliga att trycka.
Carl Gran. Den alltför vanliga lyriska febersjukdomen.

EXPEDITIONENS BREFLÅDA:
»Februari 1912»: 2 kr. per gång. Likvid i postanvisning.

Ni kan genom vår undervisning pr korrespondens utbildas Er till skicklig Zecknare och konstmalare.
Vi ha utbildat tusentals personer, som nu inneha förmåliga anställningar. — Begär vårt rik illustr. prospekt för teckning och konstmalning! Ni erhåller det gratis.
Hermod's Korrespondensinstitut, Österg. 66 C. Dir. H. S. Hermod. Malmö

Dam

med ca 7- ä 8.000 kr. kapital erbjudes tillfälle den 1 mars öfvertaga äldre, finfin affär inom llnnesömnadsbranschen. Svar till »Endast kontant omsättning», Iduns exp.
Marianne Nordquist.
Lektioner i porlinsmålnings, gyllenläder och läderplastik. Marmoreringar efter Pariser-metoder. Träffas säkrast kl. 2-3, Drottningg. 35, IV tr., Sthlm.

HOLBROOKS CUSTARD PULVER för anrätning af en ytterst delikat, enkelt och lätt tillagad crème, ät med fördel användas istället för Visp-Gräde till såväl färiska som preserverade frukter samt till frukt-compotter. **HOLBROOKS CUSTARD** till frukt är en alltid välkommen dessert. Säljes i väl sorterade specieraffärer till 1:- kr. pr burk. Finnes ä Holbrooks Custard hos Eder handlande, tillskrif undertecknad, som anvisar hvar det finnes eller om 1 kr. insändes sänder en burk fraktfritt. Partilager för Sverige hos A. E. LJUNG Malmö.

Ähliniska skolans hushållskurs, Dalagatan 16-18.

Ny termin börjar den 1 febr. 1912. Undervisning i enkel och finare matlagning, bakning, födoämneslära. Kursen varar 3 1/2 månad med arbete 5 dagar i veckan.
Anmälningar mottagas tisd., onsd., torsd., fred. 12-2 i skolans lokal, samt af Fröken Elin Fredholm, Hornsgatan 81, Stockholm.

Hedda Ählin.

Vid Fredrika-Bremer-Förbundets Landthushållningsskola för utbildande af lärarinnor, Rimforsa

anordnas under 1912 två husmoderskurser och en kurs för extra elever. Den första husmoderskursen hålles tiden 20 febr.-31 maj och omfattar praktisk och teoretisk undervisning i hushåll ekonomi (matlagning, bakning m. m.), h-mmejeriarbeten samt ladugårdsskötsel. Afgift 25 kr. i månaden i ett för allt (utom tvätt).
Ansökningar ätföljda af präst- och läkarebetyg samt afgångsbetyg från folkskola insändas före d. 12 febr. till Styrelsen för Fredrika-Bremer-Förbundets Landthushållningsskola, Rimforsa.
Närmare upplysningar lämnas af skolans föreståndarinna.

Kurser i matlagning,

middags-, frukost- och superätter, bakning och inläggningar anordnas från första veckan i februari för begränsad antal unga damer ä undertecknads husmodersskola, Karlavägen 1 A, Sthlm. Kursen pågår 2 ell. 3 ggr i veckan antingen två e.m. ell. en f.m. o två e.m. Anmälningar snarast.
Elsa Philip, Karlavägen 1 A, Stockholm. Tel. Öst. 1810.

Damer! Passen på!

Lärarinnan Frkn Anna Andersson gifver ytterligare på mängas begäran, i anledning af den stora tillslutningen såväl här som i nästan alla Sveriges städer önts, en af mina såväl af pressen som af tusentals elever rekommenderade kurser *tisagen d. 30 januari ä Hoell Continental, Sthlm* uti beredning af *finare sallader, anrättning af kalla rester samt kal:rätter i gelé, små varma stutningar, fina grøn-o. mellanrätter, lätta frukost-rätter, kalla franska säsar, extra fina smörgåsar (15 sorter), smörupläggning (12 mod. mönster), servettbyrning (17 modeller), blomsterskärning af rotsaker till dekoration.* Obs! Dessutom en hel del praktiska råd för hushåll o. hemmet. Intet medhafves. Endast 4 dagar, cirka 2 1/2 tim pr dag. 12 mod. eller 8 e.m. Pris 6 kr. Modern! Intressant! Lättlärdt för både gamla o. unga. Sista kursen här! Prima referenser.
Obs! En ny utförlig receptbok utgifven öfver kursen. Pris 1 kr. Anmälan till portieren personligen eller pr tel.

Kvinnliga Utbildningsskolan Villa Hult, Kneippbaden.

På grund af skolans utvidgning emottagas fortfarande elever under januari och februari på tre månader. Skickliga lärarinnor i alla ämnen. Goda referenser. Tillfälle till nöjen, sport och idrott. Begär prospekt. Adr.: Villa Hults Hushållsskola Kneippbaden. Tel. 788.

EUCALYPT

Återgifver grött och blekt hår sin ursprungliga färg i hvilken nyance som helst. Garanterat oskadligt. Åttest bär ä utfärdad af Herr D:r Carl Setterberg, Kemiska Kontrollbyrån, Stockholm.

Pris pr flask ä 125 gr. 3 kr.

Fås i alla väl sorterade Parfy- o. Materiefaffärer. På platser där Eucalypt ärru icke finnes till salu användande man sig till Company Sydneys Agentur, Bruksgatan, Malmö.

Ett försök skall visa Eder ät balnjutarna hjälpa mot gissnande träbaljor. Pr ask ä 100 st. 1 kr. Skrif genast till S. A. W. Sundelin. Göteborg

Tionde häftet

af »Moster Emmas» väfbok, antika, lättväfda mönster i fyra skift äfven användbara till broderi för mattor, gardiner, möbeltyger, bänder m. m. Erh. mot 1 kr. 35 öre i postanv. från Moster Emma, Kneippbaden.

Antika saker. Speglar, soffor, stolar, bord m. m. Billiga priser! Jungfrug. 7 A, Stockholm.

Linneväfnader

från Gestriklands Linneväfveri, Gefle. äro erkänt förstklassiga.
Gynna våra ombud!
Katalog mot 20 öres porto.
Gestriklands Linneväfveri, GEFLE.

Specialaffär för SCHWEIZER-BRODYL, SPETSAR, VÄFNADER m. m.

Rikt prorsortiment till landsorten.
Broderi-Affären,
9 Kommandörgatan 9.

ARADE FRUAR! Fullt tillförlitliga beskrifningar till tårter, glacer m. fl. efterätter. 25 öre för hvarje sats. Uppgif önskade sorter. Likvid i frimärken. Sockerb. K. Westholm, Nr 68, Arvika.

KONSTEN ät m ä väl utlär »Lilla Hälsovännens». Pris 30 öre. Utmärkt folkbok, 10 ex. franko kr. 1.50. Adr.: P. Wikner, Orsa.

5:te upplagan af Johan Nordlings Beethovenroman
QUASI UNA FANTASIA
Pris 4 kronor.

»Höstens hittills mest betydande svenska roman och en af de ä djupare mening intressantaste från senare tiden.»
(F. Vetterlund i Nordisk Tidskrift.)

»Genom detta arbete har Johan Nordling, som numera står i främsta rummet bland våra skönlitterära författare, vunnit en fullständig succés.»
(Karlskrona Tidning.)

Det bästa läkemedlet är

NISSENS

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

Doktor J. Arvedsons kurs
Sjukgymnastik, Massage
o. Pedagogisk Gymnastik,
medför enligt kongl. maj:ts medgifvande
samma kompetens o. rättigheter som en kurs
vid Gymnastiska Central-Institutet.
Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran genom D:r J. Arvedson,
adr. Strömsborg, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
afslutas efter 2-årig kurs af kvinnliga
elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar 18 sept.
Prospekt gen. **kapten J. Thulin, LUND**

Professor Cederschiöld
behandlar med **egna massagemetoder:**
Mag-, Tarm-, Reumatiska- och Nerv-
åkommor m. m. Näs-svalgkatarr lokalt
med instrument smärtfritt. Greffure-
gatan 22, Stockholm.

Mot kyla!
Bästa Cremer för hudens vård i **Fanny
Gellins Parfymmagasin, 5 Malmstorgsg.,
Stockholm.**

Oatin-Crème är
det förnämsta
medlet att skydda hu-
den för koldens skad-
liga inverkan. Denna
kraftiga snöhvita na-
turprodukt-extrakt af
ren hafre renar porer-
na, läker huden o. hyn
blir vacker o. klar. —
Äkta endast i hvit burk
med grönt lock The
Oatin Co. London.
Oatin-Crème säljes efter tullförhåjning-
en till 1.50 o. 3 kr. pr burk samt Oatin-
tvål, Oatin-Puder o. Balsam säljes öfver-
allt o. hos A. W. Nording, Biblioteksg.
11 o. Drottningg. 63, Stockholm.

SANITAS. Specialaffär för
Sjuk- o. Hälso-
vårdsartiklar.
Dambindor 95 öre pr duss.,
med lifband 1.25. Sticksade
d.o. Sprutor, Sköljkannor,
Bräckband, Nappar o. Bin-
dor. Landsortsorder exp.
omgående. Rekv. från 5 kr
fraktfritt. **Odenzatan 39, Stockholm.**

Äkta Hårnät.
Rekvirera ett profnät från Svenska
Hårnätimporten, adr. Stockholm
Va. Uppgif färg! Stort prof mot 35 öre i
frim. Mössnät prof m + 40 öre i frim.

Professor Barry's
TRICOPHEROUS
förnämsta af alla hårmedel.
"many years old
allover sold
renders the hair
beauty and fair"
Pris pr flaska kr. 2.50.
Partilager: **Rob. Backman,
Stureplan 13.**
Allm. Tel. 18759. Riks 3296.

En moder handlar oför-
svarligt om hon ej lär
barnen att använda
EAU DE QUININE
från **Ed. Pinaud, 18
Place Vendôme,
Paris.**

DAMER! Spara edert afkammade hår
hvaraf göres fina hårarbeten, alla slag
uti Fru Anna Mårtenssons Damfrisering,
Kommandörsgat. 7, Stockholm. Rikstel.
Öst. 927. Allm. tel. 10753.

CARLSSON'S ÄKTA
TALLBARRSOLJE
KARAMELLER

Tillverkade af vår prisbelönta
ÄKTA TALLBARRSOLJE och prima
socker-finns att tillgå å
alla apotek samt i de flesta
affärer
ÅBAPOTEKÄRE ALFR CARLSSON
ENKAS
TALLBARRSOLJEFABRIK
NORRKÖPING-SWEDEN

25-öres påsar o. 50-öres askar säljas öfverallt.

Idun

OLAUS OLSSONS KOLIMPORT-
• AKTIEBOLAG •
— Etableradt i Stockholm 1880 —
1:a Anthracit
Hushållskol Cokes Briketter
Allm. Telefon 8 68, 47 35, 47 36, 3 93. Rikstelefon 179, 66 10.

H. G. Söderbergs Imp. A.-B.
3 NYBROGATAN 3
1:ma ANTRACIT
STENKOL, COKES
Varumärke. ALLM. TEL. 25 82, 4 51, 12 82. • RIKSTEL. 5 75, 59 14, 118 12. Varumärke.
Prenumerera på Idun.

Efter nu avslutad inventering
börjar från och med Måndagen den 29 Januari i vår försäljningslokal
18 REGERINGSGATAN
Realisationen
af största delen där befintliga lagret
BARNKLÄDER

Flick-Kappor, vinter- & sommar-,
Flick-Koftor, vinter- & sommar-,
Flick-Klädningsar, ylle & bomull.
Goss- & Flickblusar, ylle & bomull.
Goss-Paletår, vinter- & sommar-,
Goss-Kavajer, vinter- & sommar-,
Goss-Dräkter, ylle- & bomull.
Goss-Benkläder, ylle- & bomull.
Kjöl-Dräkter, ylle- & bomull.
Ylle-Koftor, Ylle-Koltar, Underkjolar, ylle & bomull.

Gummi-Regnrockar & Kappor.
Strumpor, svarta & kulörta, ylle & bomull.
Förkläden, goss- & flick-.
Spetskragar, Haklappar & Servietter.
Linne-Underkläder.
Damasker, Damask-Benkläder.
Skodon, Tofflor, Ga'oscher.
Muffar, Boor, Hattar, Bahytter.
Matrosmössor, Yllemössor.
Näsdukar, Skärp, Hängslen.

Till priser nedsatta **20—50 %** under våra vanliga priser
jänte **Ett parti TYGER.**

Bomullstyger ..... från 0: 30 pr mtr.	Klädningsstyger, ylle från 0: 90 pr mtr.
Bomullsfanell ..... » 0: 45 » »	Sommar-Kapptyger,
s. k. Kade'tyg ..... » 0: 50 » »	130 cm. breda ..... » 1: 50 » »
Kamg.-Cheviot, hel-	Filt, helylle, 180 cm. bred » 2: — » »
yller, blå ..... » 1: 90 » »	Sporttyger, 130 cm. br. » 2: 40 » »

Försäljningen sker endast mot kontant betalning. — Order till landsorten expedieras endast mot efterkräf.

M. BENDIX' A.-B.
18 Regeringsgatan 18.
OBS.! Realisationen pågår endast i vår försäljningslokal
18 Regeringsgatan fr. 9 f. m.—5 e. m.

Laurenti
"KOMET"
CACAO
1 Ketto 45 öre

absolut ren!
Af kraftiga Cacaoböner
därför stark arom!
Varnas föreläpning
af påse och etikett!

C. CORNELIUSSON'S
Ostron Anjovis
LYSEKIL

DET NUMERA
FÖRNÄMSTA
HYVEMJÖLET
ÄR

Depositionsränta
5 %
Sparkasseränta
4 1/2 %
Köpmannabanken
Arsenalsgatan 9.

Joh. Lundström & Co A.-B.
KUNGL. HOPLEVERANTÖR.
PRIMA ANTHRACIT
HUSHÅLLSKOL • COKES • BRIKETTER

RIKS. { 4 27	Skeppsbron 18	22 88	ALLM.
22 20	Strandvägen 17	60 19	
20 12	Norr Mälarstrand 22	61 98	
74 47	Söder Mälarstrand	30 60	

Rynktinktur
(Majorskan Edmann, Varberg)
borttager rynkor och pormaskar. Har
en underbar förmåga att föryngra och
försköna, ty hyn blir skär och genom-
skinlig. Anses vara det yppersta me-
del i sitt slag. Förnämsta parfym-
affärer.

Äkta Fransk Liljemjolk,
bästa medel för erhållande af hvit och
fräsch hy. Borttager rynkor, finnar,
m. m., m. m. Pris kr. 8.—+ porto.
**Franska Parfymmagasinet, 21 Drott-
ninggatan, Stockholm.**

GALA PETER
världens första Mjolk-Chocolade.
Kurs i Klädsömnad och Linnesömnad.
Lotten Dahlström, Holländaregatan 6. Tel. Br. 209. Prosp. på begäran.

Damer!
Använd den bästa och billigaste samt
svenska sanitetsbindan "Iduna", kem-
ren utan söm. Pris 1 duss. 1.80. 2 d.
2.90, 3 d. 3.30, 5 d 5 kr. Sändes franko.
diskret. Återförsäljare hög rabatt. Nya
Färg- & Kemikalieaffären, Jönköping

Damhårarbeten.
Peruker, Benor, Flåtor. Länkar m. m.
i tusental. Obs. i Vi signera ej postpaket
med "Hår". Herr o. Fru E. MALMBERG,
58 Klarabergsgatan 58, Stockholm.

WELLWOVEN

Med detta nummer
följa gratisbilagorna Iduns
Hjälpreda och Iduns
Ungdomstidning.